

ABCDE... citotraining **A**

zelfstandig oefenen van **tekstbegrip**

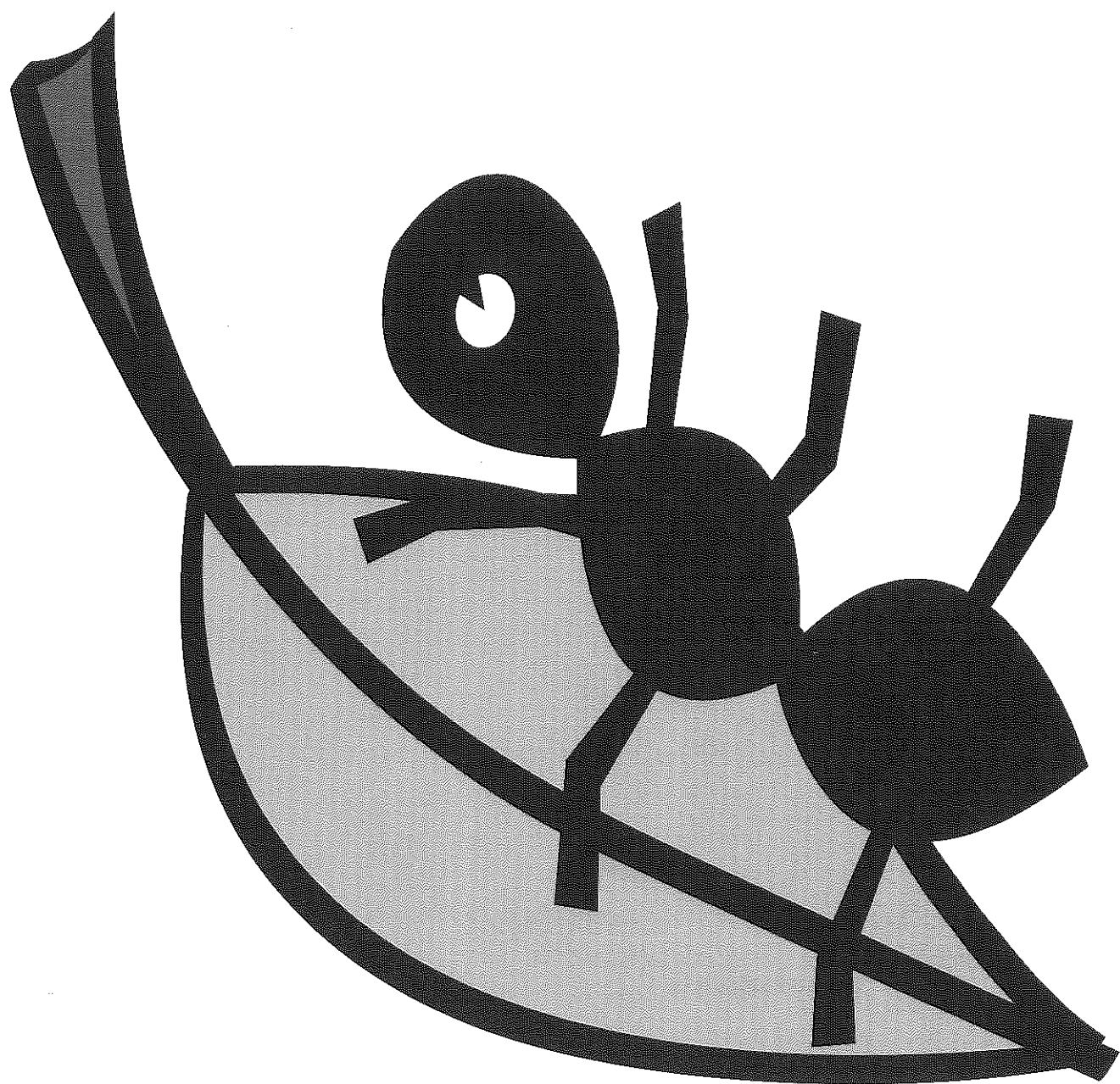

orthotheek

K.B.S. Laurentius
Van Gaverenlaan 18
4835 CD Breda

ABCDE... citotraining A

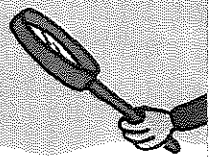
zelfstandig oefenen van **tekstbegrip**

Titel	ABCDE citotraining tekstbegrip A
Auteur	Pauline Roosegaarde Bisschop
Illustraties	Nele Moeys
Cartoons	Carré
Vormgeving	Peggy Van Eyck & Marino Pollet [Schoolsupport]
Eindredactie	Aafke Moons, Femke Winkels
 Uitgever	 Schoolsupport bv info@schoolsupport.nl www.schoolsupport.nl
 Voor België	 Abimo Uitgeverij info@abimo.net www.abimo.net
 Artikelnummer	 BGL819 (1 ex.) BGL81 (5 ex.)

© Schoolsupport bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, of door fotokopiëren, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Relevantie

Deze cito-training oefenboeken van Schoolsupport laten leerlingen oefenen met een belangrijk onderdeel op school, namelijk: tekstbegrip. Voor begrijpend lezen en het maken van (talige) opgaven is het namelijk van belang dat leerlingen de tekst begrijpen. Uit onderzoek blijkt ook dat lexicale vaardigheden (woordbetekenis), syntactische vaardigheden (zinsbetekenis en grammatica) en wereldkennis van invloed zijn. Op elk van de gebieden kan een leerling problemen ervaren, waardoor de leerling de opdracht in schooltaal niet zal kunnen begrijpen. Deze moeilijkheden ervaren leerlingen op de basisschool, maar mensen met een andere achtergrond ervaren dit nog meer (Schleppegrell, 2001). Aangezien de klassen tegenwoordig steeds meer samengesteld worden met kinderen met allerlei achtergronden is het van belang om er in de praktijk extra aandacht aan te besteden.

Tijdens het begrijpend lezen moet de leerling zich een voorstelling van de zinsbetekenis vormen door woordbetekenissen uit het geheugen op te diepen en te koppelen aan elkaar. Bij begrijpend lezen is het dus van grote waarde dat lexicale en syntactische vaardigheden goed ontwikkeld zijn. Dit is van invloed op het tekstbegrip. Een gebrekkige woordenschat en gebrekkige syntactische vaardigheden kunnen het begrijpen van een tekst bemoeilijken (Leseman & Hamers, medio 2007). De overstap van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs is vaak problematisch. Dit heeft onder andere te maken met de overstap van begrijpend naar studerend lezen, de ontwikkeling van functionele leesvaardigheid. Meer dan 20% van de brugklasleerlingen op alle onderwijsniveaus heeft een onvoldoende (functionele) leesvaardigheid (Hacquebord, 2004). Het belang van woordkennis is enorm: 14% van de brugklasleerlingen kampt met een onvoldoende woordkennis. Woordkennis blijkt uit onderzoek een belangrijker voorspeller voor tekstbegrip dan de Cito-score.

Met de cito-training oefenboeken oefent u tekstbegrip, woord- en zinsbetekenissen, algemene kennis, technische leesvaardigheid en studerend lezen in één! Dit doet u voor leerlingen met verschillende lezersprofielen; functioneel met verhalende teksten, en adaptief met teksten op eigen niveau (A t/m D). Uit onderzoek zijn drie lezersprofielen naar voren gekomen (Hacquebord, 2004). Zo is er de 'probleemlezer', de 'schoolse lezer' en de 'compenserende lezer'. De oefenboeken van Schoolsupport bieden hulp aan deze verschillende lezers.

De probleemlezer heeft de volgende kenmerken: technisch zwak, weinig zelfvertrouwen, niet gemotiveerd, negatieve spiraal. Door de mogelijkheid een tekst op eigen niveau te nemen (een leerling uit groep 7 werkt bijv. in het oefenboek A), is het AVI- en Clib-niveau passend en zal de leerling weer zelfvertrouwen opbouwen en gemotiveerd raken.

De schoolse lezer heeft de volgende kenmerken: goede woordkennis, moeilijkheden met begrijpen tekst, bevangen, een niet actieve houding. Deze lezer heeft steun aan de toevoeging op de uitklapbare kaft: 'Snappen in stappen' (het gebruik van leesstrategieën) om de tekst beter te begrijpen en stapsgewijs een actieve houding aan te wakkeren. Ook zijn woordbetekenissen voor deze leerlingen niet altijd noodzakelijk, dus kunnen de voetnoten op de pagina's met de tekst en vragen makkelijk overgeslagen worden.

De compenserende lezer heeft de volgende kenmerken: moeilijkheden op woordniveau, gericht op achterhalen van betekenis, actieve leeshouding. Voor deze lezer worden er veel strategieën aangeboden om woorden te achterhalen ('Snappen in stappen' en 'Checklist' op de flappen aan het boek, (woordenschat)oefeningen bij het onderdeel 'nadenken vooraf' en woorduitleg in voetnoten op de pagina's met tekst en vragen).

Werken met...

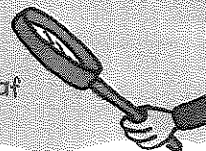
De cito-training oefenboeken tekstbegrip hebben niet enkel teksten en vragen zoals cito ze stelt. Bijzonder aan de boeken is de pagina 'nadenken vooraf'. Voorafgaand aan elke tekst gaan leerlingen eerst dieper nadenken over het onderwerp. Dit doen ze door een woordenlijst met moeilijke en belangrijke woorden uit de tekst te bekijken, een korte samenvatting of een uitspraak waar het verhaal over gaat te lezen, door zinnen aan te vinken die horen en goed lijken te passen bij de tekst, en door de moeilijke woorden met hun omschrijving te verbinden.

De auteur raadt aan dat deze voorkennispagina niet alleen zelfstandig verwerkt wordt, maar dat er ook uitwisseling plaats vindt. Door het opzoeken van woorden in een woordenboek, het praten over de woorden in groepjes en het klassikaal uitwisselen van de begrippen, kan de woordenlijst meer betekenisvol worden. Na deze pagina beginnen leerlingen met de tekst en vragen. Ze lezen eerst altijd een stuk tekst en maken enkele vragen daarbij. Het is dus niet zo dat leerlingen eerst een hele tekst lezen en dan pas vragen gaan maken. De teksten zijn opgedeeld in kleine stukken met telkens 2 tot 4 vragen bij een tekstdeel. Wanneer leerlingen kiezen voor 1 van de 4 meerkeuze antwoorden bij een vraag, krijgen ze ook altijd een letter van de 'codekraker'. Na de 12 vragen bij de tekst hebben de leerlingen dus 12 letters verzameld. Deze vormen samen een woord! Vind ze allemaal!

Veel succes en plezier met deze oefenboeken tekstbegrip!

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Glazenwassers overbodig (origineel kaart A2)	5
Nadenken vooraf	5
Tekst en vragen	6
Het allerkleinste hondje van de wereld (origineel kaart A6)	11
Nadenken vooraf	11
Tekst en vragen	12
De struisvogel (origineel kaart A7)	17
Nadenken vooraf	17
Tekst en vragen	18
Hoe vang je een mustang (origineel kaart A8)	23
Nadenken vooraf	23
Tekst en vragen	24
Van oer naar boer (origineel kaart A9)	29
Nadenken vooraf	29
Tekst en vragen	30
Broer vos en broer konijn (origineel kaart A10)	35
Nadenken vooraf	35
Tekst en vragen	36
Moeder Schildpad en Moeder Hagedis (origineel kaart A11)	41
Nadenken vooraf	41
Tekst en vragen	42
Ga je mee? (origineel kaart A14)	47
Nadenken vooraf	47
Tekst en vragen	48
De eerste hulp (origineel kaart A15)	53
Nadenken vooraf	53
Tekst en vragen	54
Laika tussen de sterren (origineel kaart A17)	59
Nadenken vooraf	59
Tekst en vragen	60
Een stuk bijna eiland (origineel kaart A18)	65
Nadenken vooraf	65
Tekst en vragen	66
In gesprek met Sinterklaas (origineel kaart A21)	71
Nadenken vooraf	71
Tekst en vragen	72

Welke woorden uit de tekst ken je al?

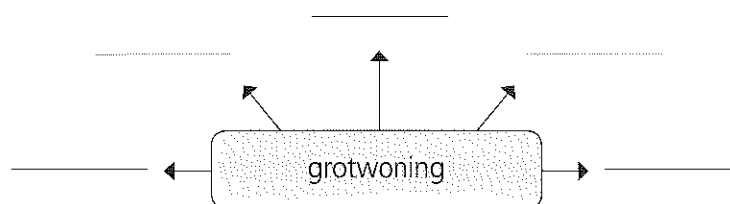
Vink aan.

- ☐ cirkelen
- ☐ eeuw
- ☐ gemeentebestuur
- ☐ grotwoning
- ☐ holte
- ☐ kalksteen
- ☐ linnenkast
- ☐ monnik
- ☐ reiziger
- ☐ scharrelen
- ☐ somber
- ☐ vochtig

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies drie woorden uit de woordenlijst die iets vertellen over hoe een grotwoning is. Bedenk daarna nog twee woorden erbij.

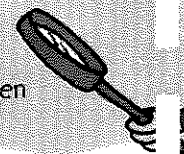

Welke zinnen horen wel bij een grotwoning?

- ☐ Mama, je moet de ramen wassen. Zie je hoe vies ze zijn?
- ☐ Ik weet niet of de zon nu schijnt.
- ☐ Kunnen we niet nog meer lampen kopen?
- ☐ Zal ik de gordijnen dicht doen?
- ☐ Ik heb genoeg van al die tocht in mijn kamer.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

cirkelen •	• honderd jaar
eeuw •	• lege ruimte
gemeentebestuur •	• iemand die reist
grotwoning •	• rondlopen
holte •	• een beetje nat
kalksteen •	• mannen die met elkaar in een klooster wonen, zij bidden veel en denken veel aan God
linnenkast •	• een zacht soort steen
monnik •	• in rondjes vliegen
reiziger •	• een kast waar je lakens en handdoeken in opbergt
scharrelen •	• een huis dat gemaakt is in een holle ruimte in een berg
somber •	• een beetje verdrietig
vochtig •	• de mensen die de leiding hebben over de stad, zij moeten ervoor zorgen dat het goed gaat met de stad

Lees nu eerst de tekst.

- Is je vader of moeder glazenwasser? Ga dan niet naar Matera. Want van die stad worden glazenwassers somber. De huizen daar zijn grotwoningen zonder ramen. ①
- 5 Matera is een witte stad in de bergen ten westen van de havenstad Bari. Om de stad zijn overal hoge, kale rotsen. Daarboven cirkelen zwaluwen en roofvogels. ②
Die rotsen bestaan uit kalksteen: zacht gesteente waarin je vrij gemakkelijk hopen kunt uithakken.
- 10 In de achtste eeuw kwamen in dit gebied monniken wonen. Eerst woonden ze gewoon in de holtes in de rotsen. Later groeven ze die holtes verder uit. Ze maakten er echte huizen van. En zelfs kerken. Toen de monniken vertrokken, gingen ③
15 gewone mensen in die huizen wonen.

1 Lees alinea 1.

De glazenwassers worden somber van Matera omdat ...

- A ze glazenwassen geen leuk werk vinden.
- B er daar geen werk voor ze is.
- C de vogels de ramen daar erg vuil maken.
- D ze de grotwoningen nogal eng vinden.

TIP Iedereen wordt wel somber als je niet weet hoe je je geld moet verdienen.

b	codeboek
s	
k	
u	

2 Lees alinea 3.

Waarom kwamen de monniken in dit gebied wonen?

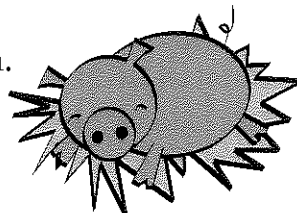
- A Omdat ze van de grotten huizen wilden maken.
- B Omdat het heel bijzonder was om van een grot een kerk te maken.
- C Omdat de kerk dat nodig vond.
- D Dat vertelt het verhaal ons niet.

TIP Er staat wel in de tekst wat de monniken in Matera deden. Maar staat er ook dat ze om die dingen te doen naar Matera kwamen?

a	codeboek
x	
z	
c	

Zo'n grotwoning bestaat uit één kleine ruimte, waar hele gezinnen én hun huisdieren samen leefden. In een groot, breed bed sliepen vader en moeder. Aan het voeteneinde van het bed stond een kistje. Daarin werd 's nachts het jongste kind gelegd. Onder het bed scharrelden kippen rond. 4
Vaak zat daar een hen op eieren te broeden. De onderste lade van de linnenkast werd gebruikt als slaappleaats voor de oudere kinderen.
25 In een hoek van het huis lag wat stro voor de geit of het varken. Een ander hoekje werd gebruikt als keuken.

3 Lees: *In ... gelegd.* (r. 18 t/m 21)

Wat weten we over het kindje dat in het kistje werd gelegd?

- A Het kindje was een jongetje.
- B Het kindje had drie oudere broers.
- C Als de ouders van het kindje weer een baby kregen, moest het kindje in de lade van de linnenkast slapen.
- D Het kindje was niet ouder dan twee jaar.

TIP! Welk kind sliep in het kistje?

g	code:traker
o	
h	
p	

4 Lees alinea 4.

Waar gaat het in deze alinea **vooral** over?

- A De dieren die in een grotwoning rondscharrelden.
- B Hoe zo'n woning er van binnen uit ziet.
- C Waar de bedden stonden.
- D Hoe vervelend het was om in zo'n grotwoning te wonen.

TIP! Denk aan de tip over vragen met **vooral**.

a	code:traker
r	
z	
c	

5 Lees: *De ... kinderen.* (r. 22 t/m 24)

Wat gebeurde er als de oudere kinderen niet meer in de lade van de linnenkast pasten?

- A Ze kregen dan hun eigen bed.
- B Ze sliepen op een matras op de vloer.
- C Ze verhuisden naar een andere grotwoning.
- D Dat vertelt dit verhaal ons niet.

TIP! Het gaat er bij deze vraag niet om wat je denkt dat er waarschijnlijk zou gebeuren. Maar wat je er wel of niet over in de tekst te weten bent gekomen.

e	code:traker
r	
z	
ij	

Alleen door de voordeur kwam licht en frisse lucht binnen.
 Het was in die grotwoningen vochtig. In de zomer en winter
 30 was het er altijd ongeveer vijftien graden Celsius. Niet zo'n 5
 gezonde plaats om te wonen. De mensen waren dan ook
 vaak ziek.

Wie mocht kiezen, zou natuurlijk liever op een andere plek
 35 wonen dan in Matera. Zo'n vijftig jaar geleden besloot het 6
 gemeentebestuur dat de grotbewoners moesten verhuizen.
 Aan de rand van de stad werden flats neergezet. Daar zou
 het leven gezonder zijn. Maar de grotwoningen, de sassi,
 zijn er nog altijd. Iedere reiziger kan er een kijkje nemen.

40 Matera ligt in Italië. 7

6 Lees alinea 5.

Door welke vraag te stellen kom je te weten waar alinea 5 **vooral** over gaat?

- A Waren de mensen wel eens ziek?
- B Wat was de temperatuur in zo'n grotwoning?
- C Wat kwam er door de voordeur naar binnen?
- D Hoe gezond was het om in zo'n grotwoning te wonen?

TIP Denk aan de tip over vragen met **vooral**.

m	code: 1234567890
ij	code: 1234567890
w	code: 1234567890
f	code: 1234567890

7 Lees: *Maar ... altijd.* (r. 38 en 39)

Welke zin kun je het best achter deze zin plaatsen?

- A De grotwoningen zijn nu een attractie voor toeristen.
- B Het is er nog steeds koud.
- C Er scharrelen geen kippen meer rond.
- D De monniken vinden het jammer dat er niemand meer in hun huizen woont.

l	code: 1234567890
e	code: 1234567890
v	code: 1234567890
a	code: 1234567890

8 *Het is niet echt duidelijk waarom dat zo is.*

Achter welke zin past die zin het best?

- A *Alleen ... binnen.* (r. 28)
- B *In ... Celsius.* (r. 29 en 30)
- C *De ... ziek.* (r. 31 en 32)
- D *Wie ... Matera.* (r. 34 en 35)

n	code: 1234567890
e	code: 1234567890
p	code: 1234567890
a	code: 1234567890

9 Lees: *De ... ziek.* (r. 31 en 32)

Door welk(e) woord(en) kun je *dan ook* vervangen?

- A soms
- B zo nu en dan
- C bovendien
- D dus

b	codekraker
r	
u	
t	

Vragen 10 t/m 12 gaan over de hele tekst.

10 In welke zin geeft de schrijver een advies? ¹

- A *Ga ... Matera.* (r. 1 en 2)
- B *De ... ramen.* (r. 3)
- C *Alleen ... binnen.* (r. 28)
- D *Wie ... Matera.* (r. 34 en 35)

t	codekraker
a	
n	
d	

11 Lees: *Wie ... Matera.* (r. 34 en 35)

Welke zin geeft niet aan waarom mensen dat zouden willen? ²

- A *De ... ramen.* (r. 3)
- B *Toen ... wonen.* (r. 14 en 15)
- C *Zo'n ... leefden.* (r. 16 en 17)
- D *Niet ... wonen.* (r. 30 en 31)

z	codekraker
e	
i	
l	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

Welke uitdrukking past niet bij het verhaal?

- A Een dak boven je hoofd hebben: *een huis hebben om te wonen.*
- B Ergens de buik van vol hebben: *iets helemaal niet meer leuk vinden.*
- C Iets aan je laars lappen: *je ergens niets van aantrekken.*
- D Het land aan iets hebben: *iets heel vervelend vinden.*

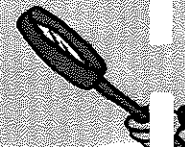
o	codekraker
t	
r	
a	

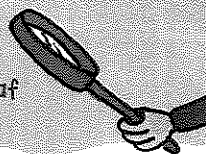
¹ advies - als je iemand een advies geeft, zeg je wat hij volgens jou het best kan doen

² iets aangeven - als iets wordt aangegeven, komen wij het te weten

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

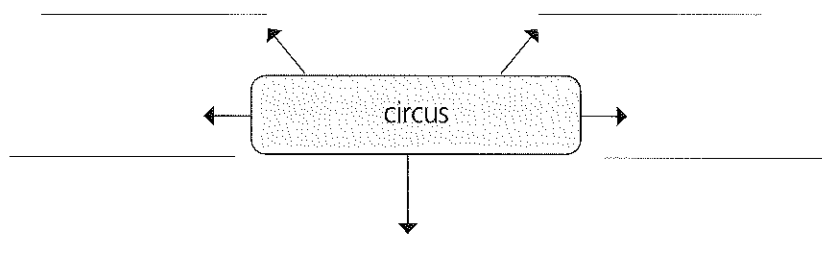
Vink aan.

- ☐ acrobaten
- ☐ afloopt
- ☐ attractie
- ☐ nemen
- ☐ ongepast
- ☐ reeks
- ☐ tegenwoordig
- ☐ uitgebracht
- ☐ uitgegeven

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst twee woorden die met een circus te maken hebben. Bedenk daarna nog drie woorden erbij.

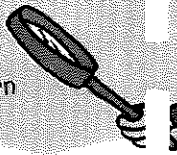
Welke zinnen horen wel bij een circus?

- ☐ Kijk eens hoe goed mijn evenwicht is.
- ☐ Nee, ik ga de zitkamer niet stofzuigen. Ik ga de bloemen uit onze tuin plukken.
- ☐ Ik heb geen zin meer om telkens te verhuizen. Dan moet ik alweer afscheid nemen van mijn vrienden.
- ☐ Wat is de piste mooi rond!
- ☐ Pas op, zebra! De leeuw schuilt achter die boom! Hij loert op je!

Met een circus wordt een reizend gezelschap bedoeld dat optreedt in een grote tent.

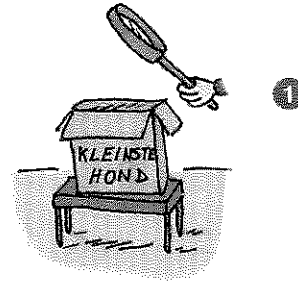
Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ acrobaten •	• Als een boek uitgegeven wordt, is het gedrukt en wordt het verkocht. ^a
² afloopt •	• nu ^b
³ attractie •	• Als een boek uitgebracht wordt, dan is het gedrukt en wordt het verkocht. ^c
⁴ nemen •	• De Gouden-Boekjesreeks was een serie boekjes die kinderen vroeger graag lezen. ^d
⁵ ongepast •	• iets leuks dat veel mensen willen zien. ^e
⁶ reeks •	• Een acrobaat doet kunsten met zijn lichaam. Hij loopt bijvoorbeeld over een touw. ^f
⁷ tegenwoordig •	• Als iets ongepast is, dan vinden mensen het niet netjes. ^g
⁸ uitgebracht •	• Als je niet genomen wordt zoals je bent dan vinden mensen het niet goed hoe je bent. ^h
⁹ uitgegeven •	• Als iets afloopt, dan eindigt het. ⁱ

Lees nu eerst de tekst.

“Kom, dames en heren, kom allemaal
in mijn tent, dames en heren, ik zal U
iets bijzonders laten zien!” Dit roept de
circusbaas in het boekje Pietepaf het
5 circushondje.

Hij heeft een piepklein doosje en daarin
zit het aller aller aller áller áller-kleinste hondje
van de wereld. Zijn naam is Pietepaf. Iedereen houdt van
10 hem omdat hij zo klein is. Kunstjes kan hij verder niet.

Het verhaal bestaat al lang. Het is in 1934 geschreven door
Dorothy Kunhardt. Zij is dood, maar omdat het verhaal
opnieuw wordt uitgegeven in Nederland, is haar dochter
15 Edith hier gekomen. Ze vertelt: “Het verhaal van Pietepaf
is lang geleden uitgebracht in een Gouden-Boekjesreeks
in Amerika.” De boekjes werden ook uitgebracht in andere
landen. “In Nederland was Pietepaf het eerste Gouden
Boekje. Mijn moeder was daar heel trots op.”

1 Lees: *Kom ... zien.* (r. 1 t/m 3)

Door welk woord kun je *bijzonders* **niet** vervangen? ¹

- A ongewoons
- B verrukkelijks ²
- C vreemds
- D aparts

TIP Denk aan de **niet** tip.

b	o
r	o
o	o
k	o

2 Lees: *Zij ... gekomen.* (r. 13 t/m 15)

Wat wordt er met *hier* bedoeld?

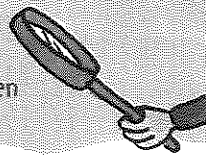
- A de uitgever
- B Nederland
- C Amerika
- D de boekwinkel

TIP Het antwoord vind je in de zin die je gelezen hebt.

z	o
a	o
l	o
f	o

¹ vervangen - als een woord of zin vervangen wordt, komt er een ander woord of zin voor in de plaats

² verrukkelijk - erg lekker

3 Lees alinea 3.

Uit welke zin blijkt dat veel mensen het verhaal van Pietepaf in Nederland gelezen hebben? ¹

- A *Het ... lang. (r. 12)*
- B *Zij ... gekomen. (r. 13 t/m 15)*
- C *De ... landen. (r. 17 en 18)*
- D *Mijn ... op. (r. 19)*

s	codeletter combinatie
t	
u	
k	

TIP Een boek wordt opnieuw uitgegeven als de eerste uitgave helemaal is uitverkocht.

Het bijzondere van dit boekje is dat het laat zien hoe het circus er vroeger uit zag in Amerika. "Mijn moeder hield van het circus. Ze was vooral gek op de olifanten, de acrobaten en de clown. Voor Pietepaf ging ze **nóg** vaker ⁴ naar het circus om goed te kijken hoe alles werkte."

Eigenlijk bestonden er twee soorten circussen in die tijd. Die met dieren, clowns en acrobaten, en een heel ander soort circus, één waarin ongewone mensen te zien waren. ⁵ Heel dikke dames, dwergmensen of reuzen. Zij deden geen kunstjes. Zij waren zelf de attractie. Net als Pietepaf; hij was alleen maar klein. De schrijfster heeft van beide soorten circussen iets laten zien in haar boek.

4 Lees: *Voor ... werkte. (r. 24 en 25)*

Waarom ging Ediths moeder nog vaker naar het circus?

- A Om Pietepaf te zien.
- B Omdat ze nog meer over het circus wilde weten.
- C Omdat ze de olifanten, de acrobaten en de clown wilde zien.
- D Omdat ze van het circus hield.

a	codeletter combinatie
t	
k	
u	

TIP Als je ergens over wilt schrijven, moet je er natuurlijk veel vanaf weten.

5 Lees: *Eigenlijk ... tijd. (r. 27)*

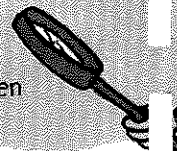
Over welke tijd gaat deze zin?

- A Over de tegenwoordige tijd.
- B Over de tijd van dieren, clowns en acrobaten.
- C Over de tijd toen Ediths moeder haar boek schreef.
- D Over de tijd van de dikke dames.

n	codeletter combinatie
r	
e	
k	

TIP Het antwoord vind je door te lezen waar alinea 4 over gaat.

¹ blijken - als iets blijkt uit een zin of een alinea, dan weet je dat het zo is

6 Lees alinea 5.

Waar gaat deze alinea **vooral** over?

- A Over de twee soorten circussen.
- B Over dikke dames, dwergmensen of reuzen.
- C Over mensen die zelf de attractie waren.
- D Over Pietepaf.

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

n	codeletters
s	
f	
d	

7 Lees alinea 5.

In die tijd bestonden er twee soorten circussen. Welke soorten waren dat?

- A Circussen met dieren en circussen met clowns.
- B Circussen met clowns en circussen met acrobaten.
- C Circussen met dwergmensen en circussen met reuzen.
- D Circussen met dieren, clowns en acrobaten en circussen met ongewone mensen.

TIP! Het antwoord op deze vraag staat heel duidelijk in de tekst. Er wordt precies uitgelegd wat er in de twee soorten circussen te zien was.

c	codeletters
s	
q	
v	

35 “Als mijn moeder nu zou leven, zou ze denk ik een heel
ander soort boekje hebben geschreven. Tegenwoordig
bestaat zo’n soort circus met rare mensen niet meer;
dat vinden we nu niet aardig meer en zelfs wat ongepast.
Toch is het ook een boek van nu. Het gaat namelijk over
40 of anderen je wel of niet nemen zoals je bent.”

6

Als Pietepaf op een dag groeit, wordt hij een gewoon hondje
en is hij niet meer bijzonder genoeg om te laten zien aan
de bezoekers. De circusbaas zegt dan dat Pietepaf maar weg
45 moet uit het circus. En alle mensen in het circus huilen.
Hoe dit afloopt kun je zelf lezen, vanaf volgende week.
Dan ligt het boekje in de boekwinkel.

7

8 Lees: *Als ... geschreven.* (r. 35 en 36)

Wie wordt er bedoeld met ik?

- A Dorothy Kunhardt
- B Edith
- C Jitka Buschman
- D Dat kun je uit het verhaal niet opmaken.

TIP! Lees: *Zij ... vertelt.* (r. 13 t/m 15) Door die zin te lezen, kom je te weten wie er met *ik* bedoeld wordt.

w	codeletters
a	
k	
q	

9 Lees: *Als ... geschreven.* (r. 35 en 36)

Mijn moeder zou nu een heel ander soort boekje hebben geschreven omdat ...

- A mensen Pietepaf nu vervelend vinden.
- B Pietepaf niet meer in het doosje past.
- C zo'n soort circus met rare mensen niet meer bestaat.
- D ze acrobaten leuker vindt.

v	codeertaler
i	
n	
g	

10 Lees: *De ... circus.* (r. 44 en 45)

Wanneer zou Pietepaf **niet** uit het circus weg moeten?

- A Als hij groeit.
- B Als hij eigenlijk geen attractie meer is.
- C Als hij klein blijft.
- D Als hij groot is.

o	codeertaler
t	
g	
u	

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Kijk naar het plaatje.

Met welke alinea heeft het plaatje **vooral** te maken?

- A alinea 1
- B alinea 2
- C alinea 3
- D alinea 6

h	codeertaler
e	
r	
m	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

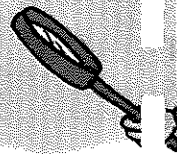
Welke uitdrukking past **niet** bij het verhaal over Pietepaf?

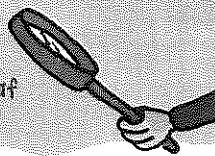
- A Iemand de deur wijzen: *iemand wegsturen.*
- B Het gaat mij aan het hart: *dat vind ik erg jammer, dat doet me verdriet.*
- C De hond in de pot vinden: *ontdekken dat al het eten op is.*
- D Ergens tuk op zijn: *iets heel graag zien, doen of hebben, ergens dol op zijn.*

w	codeertaler
i	
r	
n	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

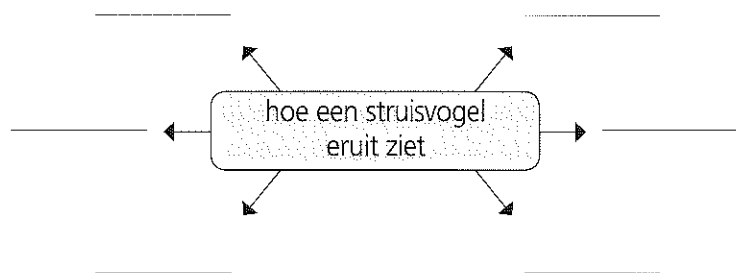
Vink aan.

- ☐ bakbeest
- ☐ de benen nemen
- ☐ bol
- ☐ gnoe
- ☐ kronkel
- ☐ schuw
- ☐ ergens in trappen
- ☐ uitsterven
- ☐ vlaktes
- ☐ zeelieden
- ☐ het op een lopen zetten
- ☐ zwerven

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst twee woorden die iets vertellen hoe een struisvogel eruit ziet. Bedenk daarna nog vier woorden.

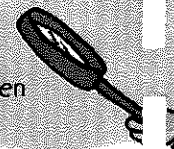
De struisvogel is een hele grote vogel. Soms wel twee en een halve meter lang.

Welke zinnen horen wel bij een struisvogel?

- ☐ Hoe komt het dat de meeste vogels wel kunnen vliegen en wij niet?
- ☐ Zie je hoeveel vogels in de boom zitten!
- ☐ Wij hebben wel een lange nek, maar de nek van de giraf is nog langer.
- ☐ Doordat we zulke lange benen hebben kunnen we nog sneller rennen dan mensen.
- ☐ Kom, nu gaan we de leeuw opeten!

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

zwerven •	• een bakbeest is een erg groot beest
uitsterven •	• snel wegrennen
kronkel •	• rond
gnoe •	• een dier met horens, lijkend op een koe
de benen nemen •	• een kronkel is een rare bocht in iets
bol •	• bang om in de buurt van mensen te komen
het op een lopen zetten •	• je laat je voor de gek houden, je loopt in de val
schuw •	• als een diersoort uitgestorven is, bestaat er niet één meer van zo'n dier
bakbeest •	• een stuk land waar geen heuvels zijn
ergens in trappen •	• mensen die voor hun beroep op zee varen
vlaktes •	• hard wegrennen
zeelieden •	• als je zwerft, ga je van de ene plek naar de andere

Lees nu eerst de tekst.

Struisvogels bestaan al miljoenen jaren. Allerlei soorten liepen vroeger over onze aardbol. Daar is nog één soort van over. De 'Struthio camelus'. In het Nederlands betekent die naam : struisvogel-kameel. De struisvogel loopt vaak met een kronkel ①
5 in zijn nek. Net als een kameel. Daarom dachten de mensen dat z'n moeder een vogel was en z'n vader een kameel. Maar wij zeggen gewoon struisvogel.

Struisvogels zijn de allergrootste en allertzwaarste vogels
10 van de wereld. Bakbeesten van wel 150 kilo. Zo'n gewicht krijg je de lucht niet in. Je zult een struisvogel dus nooit zien vliegen. Rennen kan hij des te beter. Een wedstrijdje hardlopen met een giraf, een kangoeroe of met jou? Dat ②
wint onze struis met gemak. Loopt er ook een leeuw mee,
15 dan gaat hij pas echt zijn best doen. Want die kan van hem winnen... brrr.

1 Lees alinea 1.

Wat is **niet** waar?

- A De struisvogel loopt vaak met een kronkel in zijn nek.
- B Struisvogels bestaan al miljoenen jaren.
- C Er zijn tegenwoordig (nu) nog heel veel soorten struisvogels.
- D Vroeger dacht men dat de moeder van de struisvogel een vogel was en z'n vader een kameel.

w	code r a b e l e t
a	
g	
q	

TIP! Denk aan de **niet** tip.

2 Lees: *Maar ... struisvogel.* (r. 7)

Het woord *gewoon* kun je **niet** vervangen door ... ¹

- A simpelweg.
- B daarom.
- C altijd.
- D heel eenvoudig.

w	code r a b e l e t
r	
a	
p	

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

Het gaat er hier juist niet om dat het woord hetzelfde betekent als *gewoon*.

1 vervangen - als iets vervangen wordt, dan haal je het weg en zet je iets anders ervoor in de plaats

3 Lees alinea 2.

Op welke vraag geeft deze alinea **geen** antwoord?

- A Hoe zwaar weegt een struisvogel?
- B Waarom kan een struisvogel niet vliegen?
- C Rent een struisvogel sneller dan een kangoeroe?
- D Hoe snel rent een kangoeroe?

q	codekraker
u	
k	
a	

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

4 Lees: *Want ... brrr.* (r. 15 en 16)

Waarom staat er *brrr* in die zin?

- A Omdat de leeuw sneller rent dan de struisvogel.
- B Omdat zo'n wedstrijdje hardlopen niet meevalt.
- C Omdat de leeuw de struisvogel na zo'n wedstrijd zou kunnen opeten.
- D Omdat de struisvogel zo zijn best doet.

w	codekraker
r	
p	
q	

TIP! Met *brrr* wordt bedoeld dat er iets gebeurt waarvoor je bang zou kunnen zijn.

Struisvogels komen uit Afrika. Ze zwerven door woestijnen en vlaktes. Vaak zie je ze samen met andere graseters. Met zebra's en gnoes. Zo'n lange struisnek steekt overal bovenuit. In jouw slaapkamer raakt een struisvogel met zijn kop het plafond. Zijn grote bolle ogen houden alles in de gaten. Komt die leeuw eraan, dan nemen struisvogels de benen. Zo waarschuwen ze de andere dieren.

Ook als struisvogels mensen zien, zetten ze het op een lopen. Bosjesmannen zijn een Afrikaans woestijnvolk dat van de ene plek naar de andere trekt. Af en toe komen ze struisvogels tegen. Een stukje struisvogel lusten ze wel. Maar hoe vang je zo'n schuw beest? Heel makkelijk. Ze verkleden zich als struisvogel. En de struisvogel trapt erin. Wanneer hij de truc doorheeft, is het te laat. De pijlen en speren vliegen om zijn kop.

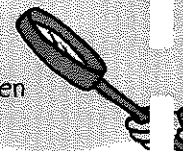
5 Lees alinea 3.

Waar gaat deze alinea **vooral** over?

- A Waarom een struisvogel niet in jouw slaapkamer past.
- B Hoe struisvogels de andere dieren waarschuwen.
- C Dat struisvogels bolle ogen hebben.
- D Dat struisvogels gras eten.

n	codekraker
p	
u	
q	

TIP! Denk aan de **vooral** tip. Vaak, maar niet altijd, vertelt de eerste of de laatste zin van een alinea waar die alinea vooral over gaat.

6 Lees: *In ... plafond.* (r. 21 en 22)

De schrijfster wil met deze zin zeggen dat ...

- A je eigenlijk geen struisvogel als huisdier moet hebben.
- B ze denkt dat het plafond in je slaapkamer te laag is.
- C een struisvogel erg groot is.
- D een struisvogel alles in de gaten houdt.

TIP De schrijfster verwacht dat je nu naar het plafond kijkt. En wat denk je dan over de struisvogel?

k	o
a	d
e	e
n	r

7 Lees: *Zo ... dieren.* (r. 24)

Wat wordt er bedoeld met zo?

- A Door harder te rennen dan een leeuw.
- B Door te zwerven door woestijnen en vlaktes.
- C Door snel weg te rennen.
- D Door veel lawaai te maken.

w	o
a	d
n	e
o	r

8 Lees: *En ... erin.* (r. 31)

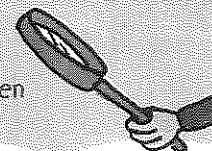
Waar heeft deze zin mee te maken?

- A Dat de struisvogel bang is voor de Bosjesmannen.
- B Dat de struisvogel nogal dom is.
- C Dat de struisvogel niet in de gaten heeft dat de struisvogels eigenlijk Bosjesmannen zijn.
- D Dat de pijlen en speren om zijn kop vliegen.

s	o
a	d
m	e
k	r

35 Voor het aller-allergrootste struisvogelei moet je
in het museum zijn. Het ei is van een uitgestorven
reuzenstruisvogel. Hij leefde op het eiland Madagascar,
vlak bij Afrika. Steeds gingen daar zeelieden aan land om
op die reuzenvogel te jagen. Als je dat lang doet, raakt
40 zo'n vogel op. En op is op. Er zijn later alleen nog een paar
eieren gevonden. Zou je zo'n ei vol met water doen, dan
past er negen liter in. Zes keer zoveel als bij een gewoon
struisvogelei. Maar ook het ei van onze 'Struthio camelus'
is groot. Er zit anderhalve liter eiwit en eigeel in. Dat is net
45 zoveel als vijftientwintig kippeneieren bij elkaar. Daar kan
jouw hele familie van eten.

5

9 Lees: Voor ... zijn. (r. 35 t/m 36)

Waar is het museum waar je het aller-allergrootste struisvogelei kunt zien?

- A in Afrika
- B in Madagascar
- C in Nederland
- D Dat vertelt het verhaal ons niet.

f	codekaartje
q	
k	
a	

10 Lees: Voor... zijn. (r. 35 t/m 36)

Door welke zin kom je te weten dat de struisvogel van het aller-allergrootste struisvogelei niet meer bestaat?

- A *Het ... reuzenstruisvogel.* (r. 36 en 37)
- B *Steeds ... jagen.* (r. 38 en 39)
- C *Er ... gevonden.* (r. 40 en 41)
- D *Maar ... groot.* (r. 43 en 44)

k	codekaartje
a	
s	
t	

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Dat is jammer voor de struisvogel.

Na welke zin kun je deze zin **het best** plaatsen?

- A *Maar ... struisvogel.* (r. 7)
- B *Je ... vliegen.* (r. 11 en 12)
- C *Wanneer ... laat.* (r. 31 en 32.)
- D *Daar ... eten.* (r. 45 en 46)

w	codekaartje
a	
e	
r	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

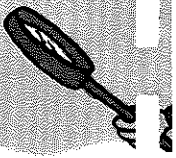
Welke uitdrukking hoort **niet** bij deze tekst?

- A Beter een half ei dan een lege dop: *beter iets dan niets.*
- B Iemand te grazen nemen: *een (vervelende) grap met iemand uithalen, iemand misleiden, foppen.*
- C Het hazenpad kiezen: *ervandoor gaan, vluchten.*
- D Op je hoede zijn: *oplettend zijn omdat er iets kan gebeuren wat niet goed voor je is.*

r	codekaartje
e	
s	
t	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Hoe vang je een mustang?

nadenken vooraf

Welke woorden uit de tekst ken je al?

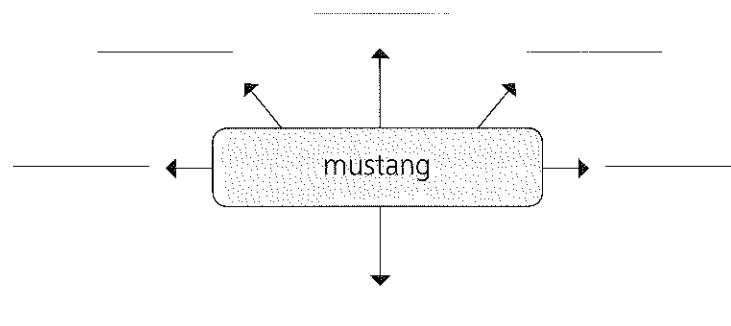
Vink aan.

- ☐ bui
- ☐ doel
- ☐ gebries
- ☐ halster
- ☐ halsterloos
- ☐ kaneel
- ☐ lassowerpen
- ☐ mustang
- ☐ pesterig
- ☐ prairie
- ☐ triomfantelijk

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst drie woorden die met een mustang te maken hebben. Bedenk daarna nog twee woorden erbij.

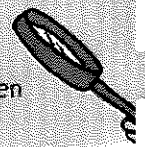

Welke zinnen horen wel bij een mustang?

- ☐ Laat me met rust.
- ☐ Ja, laat mij maar die wagen voor je trekken.
- ☐ Dit weiland is veel te klein, geef mij maar een prairie.
- ☐ Zet nu maar eerst een zadel op mijn rug, dan kunnen we op stap gaan.
- ☐ Je moet niet denken dat ik ga doen wat jij wilt.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

halster •	• als je in een bepaalde bui bent, dan zegt het iets over hoe je je voelt
prairie •	• een doel is iets dat je wilt bereiken
trionfantelijk •	• met veel geluid uitademen
pesterig •	• een stel riemen om het hoofd van een paard
gebries •	• zonder halster
lassowerpen •	• een lichtbruine stof dat lekker is bij bijvoorbeeld appeltaart
bui •	• door te gooien met een touw met een lus eraan probeer je een dier te vangen
mustang •	• een wild paard
kaneel •	• om te pesten
doel •	• grote grasvlakte in de Verenigde Staten
halsterloos •	• zo voel je je als je gewonnen hebt of als er iets gelukt is

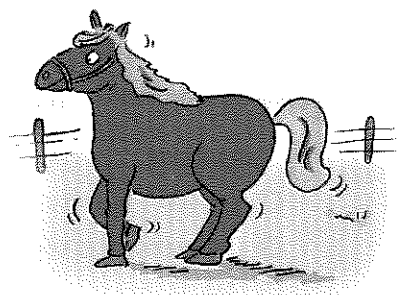

Lees nu eerst de tekst.

Mijn pony Belinda gedraagt zich in de zomer anders dan in de winter. Dat komt omdat ze 's zomers heel goed voor zichzelf kan zorgen. ❶

- 5 In de wintermaanden, als de pony's op stal staan, word ik 's ochtends en 's avonds met veel gehinnik en gebries begroet. Belinda doet dan alsof ze me het liefste baasje van de wereld vindt. Ze geeft zachte duwtjes tegen mijn schouder, als een kat ❷ die kopjes geeft. Maar ik weet dat al dat geslijm maar één doel dient: ze wil eten! Want als ik eerst de andere pony's hooi en haver geef, begint ze ongeduldig met haar hoeven tegen de staldeur te trappen. Dan is ze opeens niet zo aardig meer.

- Nu de zon volop schijnt staan 15 de pony's de hele dag in de wei. Eten hebben ze niet nodig, want er staat gras zover als ze kunnen kijken. En water drinken ze gewoon uit de sloot. 20 In de zomer hebben ze mij dus eigenlijk helemaal niet nodig.

- Af en toe fiets ik langs om te kijken of alles goed gaat. Of ze ❸ niet te veel last hebben van steekvliegen, en of ze elkaar niet te hard gebeten hebben. Vaak komt Belinda dan wel even 25 nieuwsgierig naar het hek gedraafd. Met haar neus snuffelt ze in mijn jaszakken, want misschien heb ik wel van die lekkere paardensnoepjes met appelkaneelsmaak bij me.

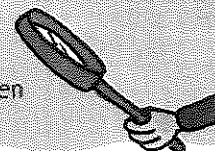
1 Lees: In ... begroet. (r. 5 en 6)

Waarom maakt Belinda zoveel lawaai?

- A Ze is kwaad.
- B Ze kan er niet tegen dat ik eerst de andere pony's hooi en haver geef.
- C Ze denkt dat ze daardoor als eerste voedsel krijgt.
- D Ze is verwend.

TIP De schrijfster vertelt in deze alinea wat het **doel** is van het gedrag van Belinda.

r	CODEKLEP JANUARI 2012
s	
h	
t	

2 Lees alinea 2.

Door deze alinea te lezen, ben je te weten gekomen dat Belinda ...

- A een hekel heeft aan de andere pony's.
- B vindt dat ze op een kat lijkt.
- C als eerste het voedsel wil krijgen.
- D probeert een kat na te doen.

k	codeklab codeklab codeklab
v	
o	
t	

TIP! Het gaat er hier niet om wat je denkt over Belinda. Maar bij elk antwoord moet je controleren: staat dat echt in deze alinea?

3 Je moet niet denken dat ik niet weet waarom ze dat doet.

Waar kan deze zin **niet** geplaatst worden?

- A achter *Mijn ... winter.* (r. 1 en 2)
- B achter *In ... begroet.* (r. 5 en 6)
- C achter *Vaak ... gedraafd.* (r. 24 t/m 26)
- D achter *Met ... me.* (r. 25 t/m 27)

o	codeklab codeklab codeklab
z	
s	
r	

TIP! Denk aan de **niet** tip.

Bij drie antwoorden wordt pas **na** de zin: *Je moet niet denken dat ik niet weet waarom ze dat doet uitgelegd* waarom ze iets doet.

4 Lees: Af ... gaat. (r. 22)

Hieruit blijkt **vooral** dat de eigenares van Belinda ...

- A goed voor haar pony's zorgt.
- B wil controleren of er wel water in de sloot is.
- C van fietsen houdt.
- D een hekel heeft aan steekvliegen.

l	codeklab codeklab codeklab
p	
i	
n	

TIP! Het antwoord vind je door even terug te lezen: *In ... nodig.* (r. 20 t/m 21)

5 Lees alinea 3.

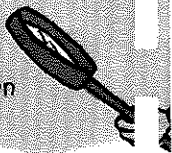
Welke zin vertelt je waar deze alinea **vooral** over gaat?

- A *Nu ... wei.* (r. 14 t/m 16)
- B *En ... sloot.* (r. 18 en 19)
- C *Af ... gaat.* (r. 22)
- D *Of ... hebben.* (r. 22 t/m 24)

o	codeklab codeklab codeklab
r	
z	
m	

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

Vaak, maar niet altijd, vertelt de eerste zin van een nieuwe alinea waar die alinea over gaat.

6 Lees: *Vaak ... gedraafd.* (r. 24 en 25)

Door welk woord kun je nieuwsgierig het best vervangen?

- A boos
- B opeens
- C benieuwd
- D droevig

s	codeboek
a	
g	
b	

TIP! Het antwoord op deze vraag vind je door even verder te lezen:

Met ... me. (r. 25 t/m 27)

Maar zodra ik haar een halster om wil doen, rent ze weg.

- 30 “Bah, ik heb geen zin om te rijden,” lijkt ze daarmee te willen ④
zeggen. “Ik heb toch vakantie, laat me met rust.” En om te
laten zien hoe erg ze van haar vrijheid geniet, galoppeert ze
vaak nog even pesterig een rondje door de wei. Volgens mij
denkt ze dan dat ze een wilde mustang is die met wapperende
35 manen over de prairie rent. Als ze in zo’n bui is, lukt het me
nooit haar te vangen. Want lassowerpen kan ik niet.

- Ik moest haar dus te slim af zijn. Daarom liet ik het
halster de laatste tijd om haar hoofd zitten. Als ze dan om
40 snoepjes komt bedelen, kan ik haar met een snelle beweging
vastgrijpen. Tenminste, dat dacht ik. Want tot mijn grote ⑤
verbazing is het Belinda al drie keer gelukt het halster af
te krijgen. Steeds komt ze me met een triomfantelijk en
halsterloos gezicht tegemoet rennen. En hoe ik ook zoek
45 tussen het hoge gras, de halsters kan ik nergens vinden.
In twee weken tijd ben ik al een rode en twee blauwe
kwijtgeraakt.

7 Lees: *En ... wei.* (r. 31 t/m 33)

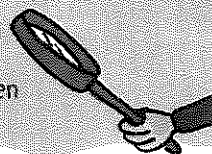
Hoe laat Belinda mij weten dat ze zich vrij voelt?

- A Door weg te rennen.
- B Door een rondje door de wei te galopperen.
- C Door mij te pesten.
- D Dat wordt in dit verhaal niet duidelijk gemaakt.

p	codeboek
e	
k	
s	

Hoe vang je een mustang?

tekst en vragen

8 Lees alinea 4.

Deze alinea gaat **vooral** over ...

- A hoe Belinda van haar vrijheid geniet.
- B de vrijheid van de mustangs op de prairie.
- C dat Belinda nogal pesterig is.
- D het halster dat ik Belinda om wil doen.

m	oodektareet
g	oodektareet
t	oodektareet
p	oodektareet

9 Lees: *Ik...zijn.* (r. 38)

Hoe probeer ik dat te doen?

- A Ik neem lekkere paardensnoepjes met appelkaneelsmaak mee.
- B Ik laat het halster om haar hoofd zitten.
- C Ik krijg les in lassowerpen.
- D Dat vertelt het verhaal ons niet.

m	oodektareet
a	oodektareet
f	oodektareet
n	oodektareet

10 Lees: *Steeds ... rennen.* (r. 43 en 44)

Belinda kijkt triomfantelijk omdat ze ...

- A de halsters in de sloot gegooit heeft.
- B vakantie heeft.
- C haar halster niet meer om heeft.
- D denkt dat ze de wedstrijd gewonnen heeft.

g	oodektareet
w	oodektareet
k	oodektareet
b	oodektareet

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Lees: *Mijn ... winter.* (r. 1 en 2)

In welke alinea wordt **vooral** duidelijk gemaakt waarom dat zo is?

- A alinea 2
- B alinea 3
- C alinea 4
- D alinea 5

z	oodektareet
e	oodektareet
r	oodektareet
v	oodektareet

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

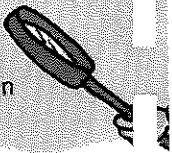
Welke uitdrukking past **niet** bij het verhaal?

- A Vrijheid, blijheid: *vrijheid is een van de belangrijkste dingen in het leven.*
- B Hij heeft goed voer en een warme stal: *hij heeft niets te klagen.*
- C Iemand op stang jagen: *iemand pesten.*
- D Elkaar de hand reiken: *een einde aan een ruzie maken.*

k	oodektareet
a	oodektareet
j	oodektareet
r	oodektareet

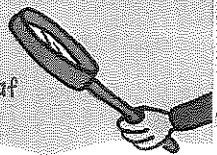
Hoe vang je een mustang?

tekst en vragen

Ik heb de code gehraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

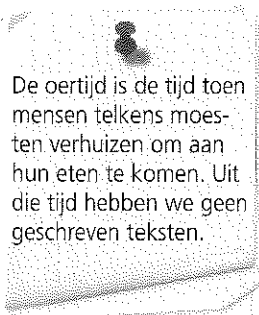
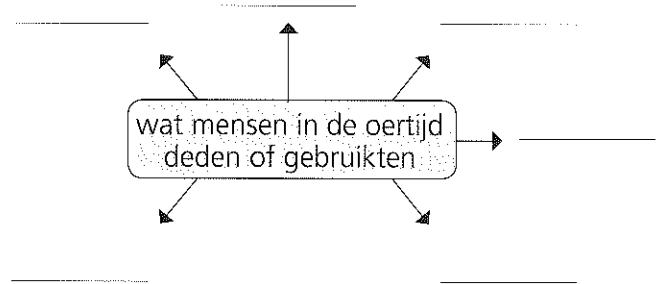
Vink aan.

- ☐ berekoud
- ☐ flits
- ☐ grottenbeer
- ☐ knol
- ☐ knots
- ☐ mammoet
- ☐ oertijd
- ☐ schrapen
- ☐ slagstanden
- ☐ trekken
- ☐ uitsterven
- ☐ valkuil
- ☐ vee
- ☐ verbouwen

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst vier woorden die iets vertellen hoe wat mensen in de oertijd deden of gebruikten. Bedenk daarna nog drie woorden.

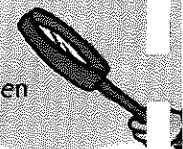

Welke zinnen horen wel bij de oertijd?

- ☐ Ik eet liever spinazie dan andijvie.
- ☐ Een geweer is veel handiger dan een speer!
- ☐ Ik vind dat boek erg saai.
- ☐ In de winter draag ik liever een huid van een schaap dan een huid van een geit.
- ☐ Oh jee, nu zijn de bessen op. We moeten alweer naar een andere plek gaan.

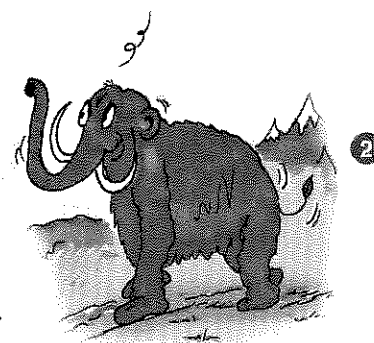
Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ knol •	• Als je iets verbouwt, dan laat je het groeien. ^a
² vee •	• Als een dier is uitgestorven, dan bestaat dat soort dier niet meer. ^b
³ slagstanden •	• heel erg koud ^c
⁴ berekoud •	• dieren op een boerderij ^d
⁵ schrapen •	• Een valkuil is een kuil dat van boven onzichtbaar is gemaakt ^e die werd gemaakt om dieren in te vangen.
⁶ uitsterven •	• met een scherp voorwerp iets schoonmaken ^f
⁷ knots •	• een enorme beer die in de oertijd leefde ^g
⁸ grottenbeer •	• Als je van de ene plaats naar de andere trekt, blijf je niet op dezelfde plaats wonen. ^h
⁹ flits •	• een knol is een dikke wortel van een plant ⁱ
¹⁰ mammoet •	• Een stuk hout om mee te slaan. Ze zijn smal van onderen en breder aan de bovenkant. ^j
¹¹ oertijd •	• Een enorme, behaarde olifant die heel vroeger op aarde leefde. ^k
¹² trekken •	• grote, uit de bek stekende dieren, bijvoorbeeld van een olifant ^l
¹³ valkuil •	• heel erg snel ^m
¹⁴ verbouwen •	• De tijd uit de geschiedenis toen mensen nog niet konden schrijven en lezen. ⁿ

Lees nu eerst de tekst.

- Stel, je gaat met een tijdmachine naar de oertijd. Je bent er in een flits. Daar sta je dan, tussen de oermensen. Ze hangen meteen een berenvel om je heen. Gelukkig, want het is berekoud. Als meisje krijg je een puntige stok. Samen met je ①
- 5 oermoeder graaf je er knollen en wortels mee uit de grond. Ben je een jongen, dan duwt je oervader een speer in je hand. Met de mannen ga je op jacht. Je moet het avondeten vangen. Want een slager is er niet.
- 10 Oermensen trokken van de ene plek naar de andere. Ze verzamelden alles wat ze lekker vonden. Wortels, wilde planten, noten, bessen... Dat verzamelen was vrouwenwerk. De
- 15 mannen zorgden voor vers vlees. Soms vingen ze een oeros. Dat beest lijkt op een wilde stier maar dan een maatje groter. Soms gingen ze achter een beer aan, een mammoet of een vogel.

1 Lees alinea 1.

Wat zou een tijdmachine volgens deze tekst kunnen doen? De tijdmachine

- A kan ervoor zorgen dat je een berenvel om je heen krijgt.
- B kan je een puntige stok geven als je een meisje bent.
- C kan ervoor zorgen dat je naar de oertijd gaat.
- D kan je naar een sprookjeswereld brengen.

TIP Het antwoord vind je in de zin waarin de tijdmachine genoemd wordt.

a	codekruiser
l	
g	
b	

2 Lees *Met ... jacht.* (r. 7)

Dat gebeurt omdat ...

- A mannen nou eenmaal goede jagers zijn.
- B er anders geen avondeten is.
- C de slagers niet zo goed konden jagen.
- D je oervader een speer voor je heeft.

TIP Door twee regels verder te lezen, kom je op het juiste antwoord.

a	codekruiser
l	
f	
b	

3 Lees *Oermensen ... andere.* (r. 10 en 11)

Waarom deden ze dat?

- A Om wortels te verzamelen.
- B Om achter een beer aan te gaan.
- C Omdat ze het leuk vonden om telkens op een andere plek te wonen.
- D Dat vertelt deze alinea ons niet.

d	codeerlijst
u	
g	
a	

TIP! Als een van de antwoorden is: *dat vertelt deze alinea ons niet* dan gaat het er niet om of jij toevallig wel het antwoord weet. Maar je moet goed controleren of het antwoord in de tekst staat.

Ze gooiden met stenen of speren. Of ze sloegen met knotsen.

Valkuilen maakten ze ook. Het was een gevaarlijk leventje.

Een mammoet sla je niet één-twee-drie knock-out. Maar met zo'n berg vlees kan je een tijdje vooruit. Die grote

25 dikke huid gebruikten de mensen voor kleren, riemen en schoenen. Ze maakten er ook tenten van. Met slagtan- 3
den als tentstokken.

Hoe oermensen precies leefden? Dat weten we niet. Het is

30 duizenden jaren geleden. De mensen konden niet schrijven. 4

Dus boeken hebben we niet uit die tijd. Maar er zijn

speerpunten gevonden. En krabbers om huiden schoon te schrapen. Ook heel veel botten. Daar is botje voor botje mee gepuzzeld. Tot er een skelet bij elkaar lag. Zo konden we

35 zien hoe de mensen en dieren er vroeger ongeveer uitzagen.

4 Lees *Het ... leventje.* (r. 22)

Het leven was gevaarlijk omdat ...

- A er zoveel speren en stenen door de lucht vlogen.
- B het dier dat in de valkuil terecht was gekomen eerst gedood moest worden.
- C het niet meevalt om een mammoet te doden.
- D zo'n knots eigenlijk waardeloos was.

j	codeerlijst
a	
z	
a	

TIP! Het antwoord vind je in de volgende zin.

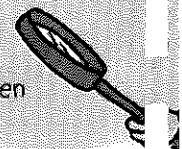
5 Lees *Het ... leventje.* (r. 22)

Met *het* wordt bedoeld het leven van ...

- A de mammoet.
- B de jagers.
- C de vrouwen.
- D de mensen die van de huiden van dieren kleren, riemen, schoenen en tenten maakten.

l	codeerlijst
e	
b	
w	

TIP! Wie deden de dingen die in de vorige twee zinnen genoemd worden?

6 Lees: *Maar ... vooruit.* (r. 23 en 24)

Wat wordt er met die zin bedoeld?

- A Het duurt een tijdje voordat je al dat vlees naar huis heb gebracht.
- B Toen er nog geen ijskasten waren, kon je het vlees maar enkele dagen gebruiken.
- C Je had een poosje¹ genoeg te eten.
- D Je kunt de dikke huiden en de slagstanden een hele tijd gebruiken.

r	Je hebt een poosje
a	
n	
e	

TIP De oermensen gebruikten alles van de dieren die ze vingen. Maar hier gaat het om: wat was de belangrijkste reden waarom ze op jacht gingen? Die reden wordt ook in de eerste alinea genoemd.

7 Lees alinea 4.

Waar gaat deze alinea **vooral** over?

- A Hoe we iets te weten zijn gekomen over hoe de oermensen leefden.
- B Dat we uit die tijd geen boeken hebben.
- C Over botten.
- D Over speerpunten en krabbers.

w	Je hebt een poosje
j	
p	
d	

8 Lees *Zo ... uitzagen.* (r. 34 en 35)

Wat wordt er bedoeld met zo?

- A door de boeken te lezen
- B door de botten
- C door een skelet² in elkaar te zetten
- D door te zien hoe de mensen en dieren er vroeger ongeveer uitzagen

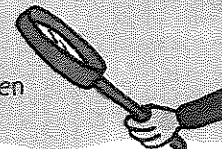
p	Je hebt een poosje
w	
a	
v	

Aan het eind van de oertijd stierven er veel dieren uit. De mammoet, het reuzenhert, de grottenbeer en nog veel meer. Allemaal voorgoed weg. Hoe dat kwam, weten we niet precies. In ieder geval waren er minder dieren om op te jagen. Wel werden er steeds meer mensen geboren die moesten eten. Wat doen we eraan? dachten de mensen. Hoe zorgen we ervoor dat er altijd eten is zodat we niet meer hoeven rond te trekken, achter de dieren aan? Steeds meer mensen gingen toen vee houden en graan verbouwen. En ze zetten er een huisje bij. Oermensen werden boermensen.

5

1 poosje - een tijdje

2 skelet - de botten van een mens of dier

9 Lees *Allemaal ... weg.* (r. 39)

Wat wordt er bedoeld met *allemaal*?

- A alle dieren
- B de mammoet, het reuzenhert, de grottenbeer en nog veel meer
- C alle dieren waarop gejaagd werd
- D alle dieren die door de mensen werden opgegeten

m	codeert de tekst
s	
t	
r	

10 Lees *Wat ... mensen.* (r. 42)

Wat kun je **het best** zeggen over de mensen die dat dachten?

- A Ze zochten naar een oplossing.¹
- B Ze vonden het best leuk om alsmaar rond te trekken.
- C Ze wilden geen dieren meer eten.
- D Geen een van bovenstaande zinnen klopt.

s	codeert de tekst
c	
o	
z	

11 Lees *alinea 5.*

Wat kun je **niet** zeggen op basis van deze alinea?

- A Veel dieren die vroeger wel bestonden, bestaan nu niet meer.
- B We weten niet waarom de grottenbeer is uitgestorven.
- C De mensen hadden niet genoeg te eten.
- D Er kwam geen eind aan de oertijd.

r	codeert de tekst
u	
g	
e	

Vraag 12 gaat over de hele tekst.

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past **wel** bij dit verhaal?

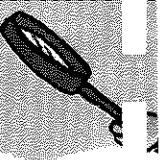
- A Voor aap staan: *door anderen uitgelachen worden.*
- B In een handomdraai: *heel snel, zonder veel moeite.*
- C Met pijn en moeite: *door heel hard te werken.*
- D Een fluitje van een cent: *een makkelijk karweitje, iets dat zo gebeurd is*

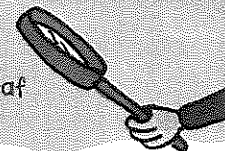
m	codeert de tekst
z	
r	
i	

1 oplossing - als je naar een oplossing zoekt, probeer je een manier te vinden waarmee je een eind kan maken aan een probleem

Ik heb de code gemaakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

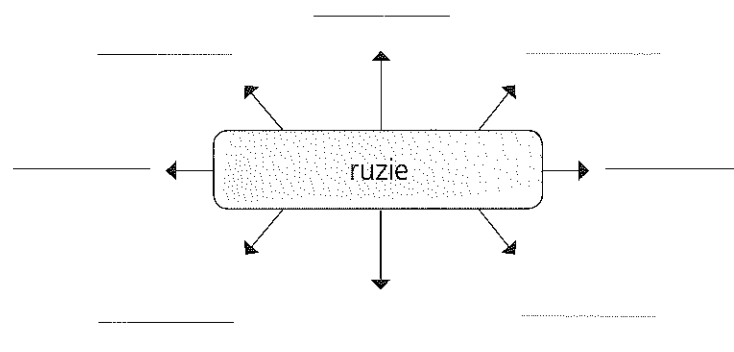
Vink aan.

- ☐ bescheiden
- ☐ gerustgesteld
- ☐ grommen
- ☐ hersteld
- ☐ inderdaad
- ☐ klein stemmetje
- ☐ opgemerkt
- ☐ orde
- ☐ snikken
- ☐ teugels
- ☐ vertonen
- ☐ voet
- ☐ vrijersvoeten
- ☐ werkelijkheid

Welke woorden ken je nog meer?

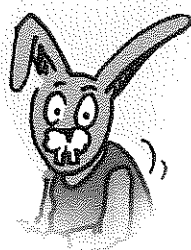
Vul aan.

Kies vier woorden uit het lijstje hiernaast die iets vertellen over ruzie. Bedenk daarna nog twee woorden erbij.

Welke zinnen horen wel bij de vos en het konijn?

- ☐ Pas op, konijn! Daar komt een vos aan.
- ☐ Verdorie, hij is zijn hol ingegaan. Nu kan ik hem niet opeten.
- ☐ Heb jij ook zo'n dorst? Laten we dan naar de rivier gaan om water te drinken.
- ☐ Gelukkig, daar komen de jagers aan om de vos te vangen.
- ☐ Hallo, vos. Kan je mij vertellen waar ik wortels kan vinden? Dankjewel.

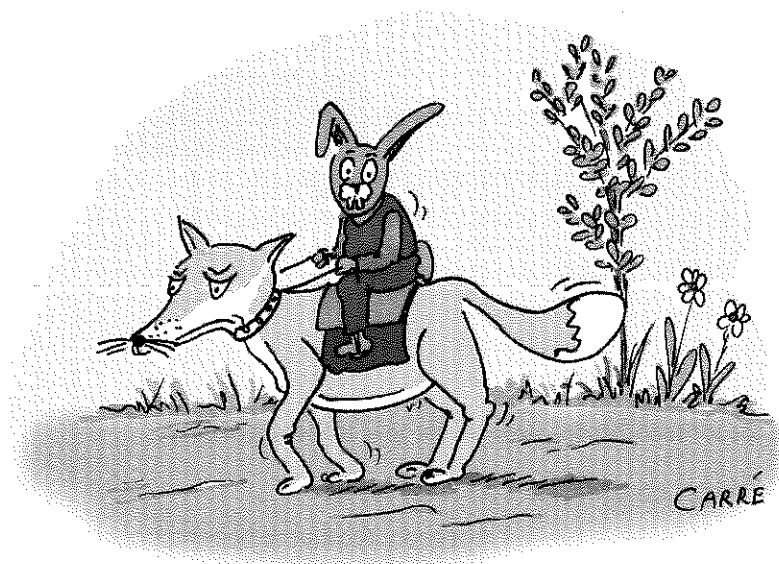

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ bescheiden •	• Als je iets opmerkt, dan zie je het. ^a
² vertonen •	• Als je op vrijersvoeten bent, zoek je naar een vriendinnetje. ^b
³ opgemerkt •	• in orde maken ^c
⁴ gerustgesteld •	• huilen ^d
⁵ voet •	• In werkelijkheid betekent in het echt, zoals het echt is. ^e
⁶ werkelijkheid •	• de riemen waarmee je een paard bestuurt ^f
⁷ teugels •	• Als je hersteld bent, ben je weer beter. ^g
⁸ klein stemmetje •	• Als dieren boos zijn, grommen ze. ^h
⁹ orde •	• Als je gerustgesteld bent, maak je je niet meer zorgen. ⁱ
¹⁰ inderdaad •	• Iemand die bescheiden is, is rustig en schept niet op over zichzelf. ^j
¹¹ grommen •	• Te voet betekent lopend. ^k
¹² snikken •	• Als je je nooit meer ergens vertoont, ga je er nooit meer naar toe. ^l
¹³ hersteld •	• En inderdaad, dat klopte ^m
¹⁴ vrijersvoeten •	• zachtjes ⁿ

Lees nu eerst de tekst.

Broer vos en broer konijn waren vroeger de beste vrienden. Zij gingen overal samen naar toe, zelfs als ze op vrijersvoeten waren. De vos had in een dorpje vlakbij een vrouwtjesvos
1 opgemerkt en broer konijn ging altijd met hem mee op
5 bezoek bij haar.

Maar toen de vos verkouden was, ging het konijn alleen naar het vossinnetje. In werkelijkheid was broer konijn een beetje jaloers op de vos. Toen ze samen zaten te praten, hadden ze het over broer vos. “Oh, die vos,” zei broer konijn,
10 “ik ken hem vrij goed. Hij is mijn beste paard. Als ik ergens naar toe moet, zadel ik hem op en rij als een heer.”
Het vossinnetje was zeer verbaasd, maar broer konijn hield vol dat de vos zijn paard was. Toen bedacht het konijn dat
15 misschien boos worden.

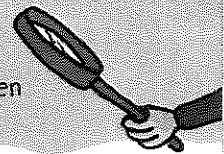
1 Lees: *In ... vos.* (r. 7 en 8)

Waarom was broer konijn jaloers op de vos?

- A Omdat vrouwtjesvossen konijnen niet leuk vinden.
- B Omdat vossen slimmer zijn dan konijnen.
- C Omdat het vossinnetje verliefd was op de vos.
- D Dat staat niet in het verhaal.

TIP! Als een van de antwoorden is “Het staat niet in het verhaal” dan gaat het er niet zozeer om wat je denkt dat de oorzaak is. Maar wordt er duidelijk uitgelegd waarom broer konijn jaloers op de vos is.

b	o
z	e
k	n
f	e

2 Lees *Het ... was.* (r. 12 en 13)

Het vossinnetje was verbaasd dat ...

- A broer konijn zo opschepte.
- B broer konijn kon paardrijden.
- C broer vos broer konijn op zijn rug liet rijden.
- D broer vos en broer konijn zulke goede vrienden zijn.

k	code:traker
o	
i	
t	

TIP! Het antwoord vind je door de volgende zinnen te lezen: "Oh ... heer." (r. 9 t/m 11)

En inderdaad, de vos was boos. Nauwelijks was hij hersteld of hij ging op bezoek bij het vossinnetje. Daar hoorde hij alles wat het konijn over hem verteld had. Woedend rende
20 hij naar het huis van het konijn, klopte op de deur en zei:
"Broer konijn, kom naar buiten!" 4

Broer konijn stond al te wachten op de vos. Hij vroeg met een klein stemmetje: "Wat wil je, broer vos?" "Ik wil je
25 spreken!" gromde de vos boos. "Ik hoorde dat je gezegd 5
hebt dat ik je paard ben." "Dat is niet waar," zei broer konijn
zachtjes. "Zoiets heb ik niet gezegd."

Broer vos was al een beetje gerustgesteld. "Als het niet waar
30 is, ga dat dan maar vertellen aan mijn vriendinnetje," zei hij. 6
Broer konijn begon te snikken. "Ik wil dat wel, mijn vriend,
maar ik kan het niet," zei hij. "Gisteren ben ik gevallen en ik
kan nauwelijks lopen. Maar als je me zou willen dragen op
je rug, zou ik kunnen gaan."

3 Lees *Woedend ... buiten.* (r. 19 t/m 21)

Broer vos was woedend omdat ...

- A het vossinnetje hem nu niet meer zo leuk vond.
- B broer konijn iets vervelends over hem had gezegd.
- C broer konijn alleen op bezoek bij het vossinnetje was gegaan.
- D het vossinnetje nu dacht dat hij een paard was.

a	code:traker
e	
p	
x	

TIP! Om deze vraag goed te kunnen beantwoorden is het volgende handig. Lees nog eens terug: *Toen ... had.* (r. 13 t/m 19)

4 Broer konijn wist al dat broer vos boos was.

Dat blijkt vooral uit ...

- A En ... boos. (r. 17)
- B Woedend ... buiten. (r. 19 t/m 21)
- C Broer... vos? (r. 23 en 24)
- D Broer ... snikken. (r. 31)

o	o o o o o o o o
a	a a a a a a a a
t	t t t t t t t t
e	e e e e e e e e

TIP! Lees nogmaals: *Toen ... worden.* (r. 13 t/m 15) Broer konijn was al bang dat de vos kwaad zou worden. Hoe klinkt je stem als je bang bent?

5 Lees: **Broer ... gerustgesteld.** (r. 29)

Broer vos was al een beetje gerustgesteld omdat ...

- A hij wist dat broer konijn loog.
- B hij in de gaten had dat het vossinnetje maar wat verzonnen had.
- C broer konijn ontkende¹ dat hij gezegd zou hebben dat broer vos zijn paard was.
- D hij te weten was gekomen dat het vossinnetje broer konijn niet geloofde.

a	a a a a a a a a
v	v v v v v v v v
s	s s s s s s s s
d	d d d d d d d d

TIP! Ook bij deze vraag is het handig dat je een stukje terug leest: *"Ik ... gezegd."* (r. 25 t/m 27)

35

De vos wilde het zo snel mogelijk in orde maken met het vossinnetje, dus hij gromde: "In orde, kom op, ik zal je er heen brengen."

7

Broer konijn kwam naar buiten, keek naar de vos en zei toen bescheiden: "Zo gaat het niet, vos. Zo kan ik je niet vasthouden. Als je een zadel op je rug hebt en teugels, dan heb ik iets om vast te houden."

8

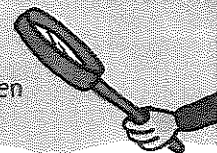
45

De vos wilde het konijn zo snel mogelijk naar zijn liefde brengen, dus gromde hij: "In orde, als het niet anders kan, maar schiet een beetje op." Dat hoefde je het konijn niet twee keer te zeggen. Vlug haalde hij een zadel uit de stal.

9

50 Toen het konijn ook een zweepje had gepakt, gingen ze op weg.

¹ ontkennen - als je iets ontkent, zeg je dat het niet waar is

Even later kwamen ze bij het dorpje waar het vossinnetje woonde. De vos stopte en zei: "Kom eraf broer. We gaan te
55 voet verder. Ik draag je niet meer." Maar broer konijn stapte niet af. Hij sloeg met zijn zweep de vos zo hard, dat hij er
pijlsnel vandoor ging en niet stopte voordat hij in de tuin
van het vossinnetje was. Broer konijn sprong eraf en maakte
de teugels aan het hek vast en ging naar binnen.

60 "Nu zie je het," zei het konijn tegen het vossinnetje, "dat ik niet gelogen heb en de vos echt mijn paard is. Kijk maar naar buiten!" Het was waar. De vos sprong heen en weer
in de tuin. Op zijn rug zat een zadel en aan zijn kop zaten
65 teugels die aan het hek gebonden waren. Pas toen hij zo hard trok dat de teugels braken, kon hij weggrennen om zich nooit meer in het dorp te vertonen.

6 Lees: *In ... op.* (r. 47 en 48)

Daarmee wordt bedoeld dat ...

- A broer konijn niet snel kon rennen.
- B de vos het wel goed vond als broer konijn een zadel en teugels ging halen als dat maar niet te lang duurde.
- C de vos kwaad was.
- D broer konijn onmiddellijk op het zadel moest gaan zitten.

r	codeletter
e	
s	
t	

TIP Wat ging broer konijn doen toen de vos tegen hem zei: "*In ... op*"? (r. 47 en 48)

7 Lees: *De ... broer.* (r. 54)

Waarom wilde de vos dat broer konijn van zijn rug afkwam?

- A Broer konijn was te zwaar.
- B De vos was moe.
- C De vos had wel in de gaten dat broer konijn niet gevallen was.
- D Dat staat niet in het verhaal.

z	codeletter
b	
m	
n	

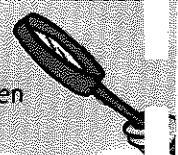
8 Lees alinea 11.

Broer vos sprong heen en weer in de tuin ...

- A omdat hij op een paard wilde lijken.
- B om te laten zien hoe sterk hij was.
- C omdat hij zich anders verveelde. ¹
- D om ervoor te zorgen dat de teugels kapot gingen.

p	codeletter
b	
o	
m	

¹ vervelen - als je je verveelt, kun je niets leuks verzinnen om te doen

9 Maar nu niet meer.

Deze zin kun je het best plaatsen na ...

- A Broer ... vrienden. (r. 1)
- B Toen ... vos. (r. 8 en 9)
- C Hij ... paard. (r. 10)
- D Vlug ... stal. (r. 49)

a	codekraker
g	
r	
p	

10 Maar helaas, het was te laat.

Deze zin kun je het best plaatsen na ...

- A Als ... heer. (r. 10 en 11)
- B Anders ... worden. (r. 14 en 15)
- C Broer ... gerustgesteld. (r. 29)
- D Toen ... weg. (r. 50 en 51)

w	codekraker
k	
p	
d	

11 Het woord *onmiddellijk* kun je niet plaatsen na ...

- A Als ik ergens naar toe moet, zadel ik hem ... (r. 10 en 11)
- B Broer konijn, kom ... (r. 21)
- C Ik wil je ... (r. 24)
- D Gisteren ben ik ... (r. 32)

s	codekraker
k	
h	
e	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

Welke uitdrukking past wel bij het verhaal?

- A Het klinkt als een klok: *het klinkt erg goed; er is niets op aan te merken.*
- B Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens: *je kunt het ergens anders goed naar je zin hebben, maar het fijnste is toch thuis te zijn.*
- C Nou breekt mijn klomp: *nu ben ik wel erg verbaasd.*
- D Je als een vis in het water voelen: *je in een situatie heel erg prettig voelen.*

r	codekraker
e	
r	
t	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

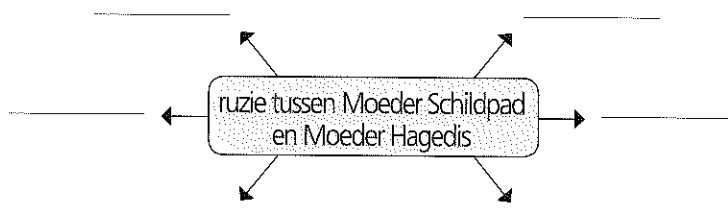
Vink aan.

- ☐ duur
- ☐ einde
- ☐ gewoonlijk
- ☐ hoe
- ☐ komen
- ☐ maatjes
- ☐ proef
- ☐ snikken
- ☐ tobbe
- ☐ verontwaardigd
- ☐ volhouden

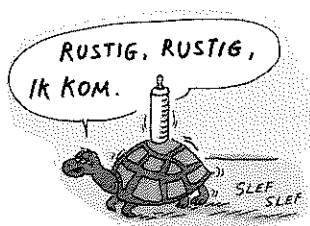
Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst vier woorden die te maken hebben met de ruzie tussen Moeder Schildpad en Moeder Hagedis. Bedenk daarna nog twee woorden.

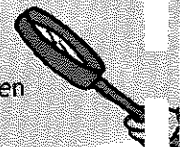
Welke zinnen horen wel bij ruzie tussen Moeder Schildpad en Moeder Hagedis?

- ☐ Ik kan er niet tegen dat mijn dochter zoveel lelijker is dan jouw dochter.
- ☐ Ik wil nooit meer op haar oppassen.
- ☐ Kom, zullen we gezellig samen gaan winkelen?
- ☐ Ik ga aan de koningin vertellen hoe gemeen je doet en dat je alsmaar liegt..
- ☐ Wat is jouw dochter lief!

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ einde •	• erg boos om wat iemand heeft gezegd of gedaan ^a
² hoe •	• hier: ze bleef het maar zeggen ^b
³ maatjes •	• hier: door de proef, probeert de koningin erachter te komen wie de waarheid spreekt ^c
⁴ proef •	• Als je in snikken uitbarst, begin je vreselijk te huilen ^d
⁵ duur •	• Ergens bij komen betekent je verzint maar wat. ^e
⁶ gewoonlijk •	• Als je ten einde raad bent, weet je niet meer wat je moet doen. ^f
⁷ tobbe •	• Als je iets zoals gewoonlijk doet, doe je het zoals je dat meestal doet. ^g
⁸ snikken •	• vrienden ^h
⁹ komen •	• een houten bak ⁱ
¹⁰ verontwaardigd •	• op de lange duur betekent tenslotte, uiteindelijk ^j
¹¹ volhouden •	• Als je niet weet hoe je het hebt, dan ben je erg geschrokken. En je weet niet meer wat je moet doen. ^k
¹² arriveren •	• na een reis aankomen ^l

Lees nu eerst de tekst.

Lang geleden leefden er eens twee vrouwen die dikke maatjes waren. De één was Moeder Schildpad en de ander was Moeder Hagedis. Ze hadden allebei een dochtertje. Als Moeder Schildpad uit wilde gaan, boodschappen moest
5 doen, naar een feestje wilde, dan paste Moeder Hagedis op de beide kleintjes. Als Moeder Hagedis uit wilde gaan,
riep Moeder Schildpad: “Breng je dochtertje maar bij mij.”
Maar... er was één probleem. Volgens Moeder Schildpad
vond iedereen het dochtertje van Moeder Hagedis mooier
10 dan haar eigen dochtertje en op de lange duur vond zij dat zelf ook.

1

1 Lees: *Lang ... waren.* (r. 1 en 2)

Hoe kom je te weten dat de twee vrouwen dikke maatjes waren?

- A Ze hadden allebei een dochtertje.
- B Ze gingen samen boodschappen doen.
- C Ze pasten op elkaars dochtertjes.
- D Moeder Schildpad vond de dochter van Moeder Hagedis mooier dan haar eigen dochter.

TIP Je bent vooral goede vrienden als je die vrienden af en toe wilt helpen

p	codekraken
l	
b	
n	

2 Welke zin past het best na: *Volgens ... ook?* (r. 8 t/m 11)

- A Moeder Hagedis zei tegen Moeder Schildpad: “Jouw dochter is foeilelijk.” ¹
- B Moeder Schildpad was groen van jaloezie. ²
- C Moeder Schildpad was boos op haar lelijke dochtertje.
- D Moeder Schildpad ging een nieuwe jurk voor haar dochtertje kopen.

TIP Stel dat iedereen en ook jijzelf vindt dat iets belangrijks van jou leuker is dan iets wat van je vriend(in) is? Hoe voel je je dan?

l	codekraken
u	
z	
s	

1 foeilelijk - erg lelijk

2 groen - als je groen van jaloezie bent, dan ben je erg jaloers

Op een dag had Moeder Hagedis haar dochttertje weer bij Moeder Schildpad gebracht, want zij wilde even rustig
 15 de stad in. Toen zij na een paar uur terugkwam om haar dochttertje op te halen, zei Moeder Schildpad verbaasd: ②
 “Ze is hier niet. Hoe kom je erbij dat ze hier zou zijn... Je bent vandaag niet langs geweest. Je weet dat ik graag voor je oppas, maar we hebben vandaag niets afgesproken.”

20 Moeder Hagedis wist niet hoe zij het had. Ze moest ervan stotteren: “Maa... maa... maar ik heb haar zelf bij je gebracht.” – “Hoe laat dan?” – “Om... om... om twee uur.”
 “Ik was niet eens thuis om twee uur,” loog Moeder Schildpad.
 25 “Ma... ma... mag ik dan even in je huisje rondkijken?” vroeg Moeder Hagedis ten einde raad. “Vertrouw je me niet?” zei ③
 Moeder Schildpad verontwaardigd. “Als ik zeg dat ze hier niet is, dan is ze hier niet.” “I... i... ik kom terug,” zei Moeder Hagedis. “I... i... ik ga naar onze Koningin.” “Dan ga ik mee,”
 30 zei Moeder Schildpad en ze trok de deur achter zich dicht en liet de twee kleintjes alleen achter.

3 Lees alinea 2.

Op welke vraag kun je in deze alinea het antwoord **niet** vinden?

- A Waarom wil Moeder Hagedis de stad in?
- B Hoe lang duurde het ongeveer totdat Moeder Hagedis weer terug was?
- C Wie liegt er nu eigenlijk, Moeder Schildpad of Moeder Hagedis?
- D Waarom bracht Moeder Hagedis haar dochttertje naar Moeder Schildpad?

TIP! Denk om de **niet** tip.

r	codeletter
m	codeletter
t	codeletter
w	codeletter

4 Lees: *Op een ... stad in.* (r. 13 t/m 15)

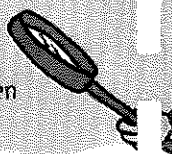
Het woord *even* kun je **niet** vervangen door ...

- A die middag
- B in haar eentje
- C plotseling
- D soms

TIP! Denk om de **niet** tip.

Het gaat er hier niet om dat het woord hetzelfde betekent als *even*.

e	codeletter
a	codeletter
k	codeletter
g	codeletter

5 Lees: *Toen ... verbaasd.* (r. 15 en 16)

Waarom doet Moeder Schildpad alsof ze verbaasd is?

- A Ze snapt eigenlijk niet wat Moeder Hagedis komt doen.
- B Ze probeert op die manier Moeder Hagedis te bedriegen.¹
- C Ze snapt niet waarom Moeder Hagedis zo snel weer thuis is.
- D Omdat ze gewend is om op die manier te praten.

p	CODESALBERT
e	
d	
u	

TIP! Het antwoord vind je door een aantal zinnen verder te lezen: *Ik ... Schildpad.* (r. 24)

6 Lees: *Ze moest ervan stotteren.* (r. 21 en 22)

Moeder Hagedis stotterde omdat ze ...

- A boos was op Moeder Schildpad.
- B erg geschrokken was van de leugens van Moeder Schildpad.
- C Moeder Schildpad bang wilde maken.
- D moe was van het boodschappen doen.

i	CODESALBERT
m	
s	
d	

TIP! Het antwoord vind je door één zin terug te lezen. Controleer met behulp van *nadenken vooraf* of je die zin goed snapt.

7 Lees: *Ma... .. raad.* (r. 25 en 26)

Welke uitdrukking past het best bij die zin?

- A Iemand is van zijn stuk gebracht: *iemand is in verwarring gebracht.*
- B Aan het einde van je Latijn zijn: *heel erg moe zijn.*
- C de hond in de pot vinden: *ontdekken dat al het eten op is.*
- D Je in het hol van de leeuw wagen: *naar de plaats toe gaan waar dingen zijn waar je bang voor bent.*²

e	CODESALBERT
g	
z	
a	

8 Lees: *Dan ... achter.* (r. 29 t/m 31)

Welk woord past het best na *Moeder Schildpad*?

- A giechelend
- B blij
- C opgelucht²
- D vastbesloten³

t	CODESALBERT
v	
r	
e	

¹ bedriegen - als je iemand bedriegt, ben je expres oneerlijk tegen hem

² opgelucht - als je opgelucht bent, ben je blij dat je je niet meer zorgen hoeft te maken

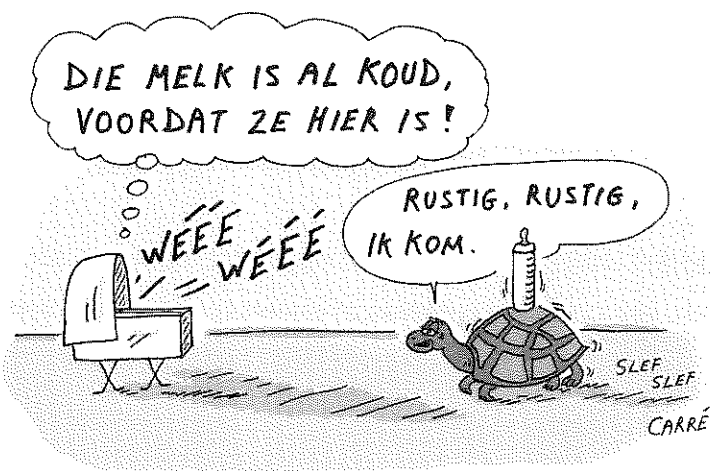
³ vastbesloten - je bent vastbesloten als je doet wat je wil doen, ook al vindt iemand anders dat vervelend

Moeder Hagedis liep zoals gewoonlijk veel vlugger dan Moeder Schildpad en kwam als eerste bij de Koningin aan. Huilend vertelde zij het hele verhaal. "Bewaar je tranen voor
35 later," zei de Koningin. "Laten we op Moeder Schildpad wachten."

Wel een half uur later arriveerde Moeder Schildpad, die tegenover de Koningin volhield dat zij het dochttertje van
40 Moeder Hagedis die dag niet had gezien. "Dan weet ik het ook niet," zei de Koningin, "maar we kunnen een proef doen." 5
Hier staan twee tobbes. Wie haar tobbe het eerst met tranen vult, heeft volgens mij gelijk." Weer barstte Moeder Hagedis in snikken uit en zij huilde en huilde tot... haar tobbe
45 overliep van haar tranen.

Maar hoe Moeder Schildpad ook haar best deed om te huilen, er kwam geen traantje te voorschijn. Zij wreef in
haar ogen, kneep ze samen, trok de raarste gezichten, maar
50 geen druppeltje te zien!

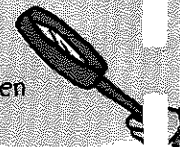

9 Lees alinea 5..

Deze alinea gaat **vooral** over ...

- A het dochttertje van Moeder Hagedis.
- B het proefje van de Koningin.
- C hoe verdrietig de koningin is.
- D hoeveel tobbes de koningin heeft.

j	o
s	a
u	n
z	e

10 Lees alinea 6.

Waarom deed Moeder Schildpad zo haar best om te huilen?

- A Ze vond de tobbe te groot.
- B Ze vond dat ze moest gehoorzamen aan de Koningin.
- C Ze schaamde zich over haar gedrag.
- D Ze was bang dat de Koningin er anders achter zou komen dat ze een leugenaar was.

b	codeboek
e	
k	
t	

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Kijk naar het plaatje.

Het plaatje heeft **vooral** te maken met de volgende zin.

- A *Als ... kleintjes.* (r. 3 t/m 6)
- B *Moeder ... aan.* (r. 32 en 33)
- C *Maar ... voorschijn.* (r. 47 en 48)
- D *Zij ... zien!* (r. 48 t/m 50)

k	codeboek
e	
d	
f	

12 Hier worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

Welke uitdrukking past *niet* bij dit verhaal?

- A Een gat in de lucht springen: *heel erg blij zijn.*
- B Iets uit je mouw schudden: *iets ingewikkelds vertellen zonder dat het je moeite lijkt te kosten.*
- C Iemand iets op de mouw spelden: *dingen tegen iemand zeggen die niet waar zijn.*
- D Ergens een mouw aan passen: *een oplossing proberen te vinden voor een probleem.*

r	codeboek
o	
e	
r	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

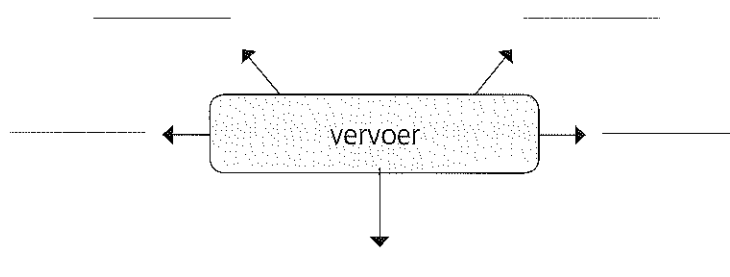
Vink aan.

- ☐ aanleggen
- ☐ hoefijzers
- ☐ keien
- ☐ lama
- ☐ massief
- ☐ muilezel
- ☐ postkoets
- ☐ rendier
- ☐ rijtuig
- ☐ spaken
- ☐ temmen
- ☐ vervoer
- ☐ vracht

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst twee woorden die aangeven wat vervoerd moet worden. Bedenk daarna nog drie woorden.

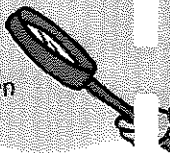
Deze tekst gaat over hoe mensen en vrachten vroeger werden vervoerd.

Welke zinnen horen wel bij het vervoer van mensen en vrachten?

- ☐ Kamelen vervoerden mensen en dieren door het woestijn.
- ☐ Kijk eens hoe die leeuw de slee trekt.
- ☐ Gelukkig hebben ze eindelijk het wiel uitgevonden.
- ☐ Tegenwoordig hebben we in Europa geen lastdieren meer nodig.
- ☐ Ik heb schoon genoeg van al het paardenpoep op de straat.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ vracht •	• een weg aanleggen betekent een nieuwe weg maken ^a
² hoefijzers •	• als iets slijt, gaat het langzaam kapot ^b
³ keien •	• spullen die vervoerd worden ^c
⁴ postkoets •	• een dier waarvan de vader een paard en de moeder een ezel is ^d
⁵ rendier •	• spullen of mensen van de ene plaats naar de andere brengen ^e
⁶ temmen •	• dunne staven die in een wiel zitten ^f
⁷ massief •	• een gebogen stuk ijzer dat vastgemaakt wordt onder de hoeven van paarden als ze vaak op harde grond moeten lopen ^g
⁸ muilezel •	• een dier dat op een kameel lijkt maar kleiner is en geen bult heeft ^h
⁹ aanleggen •	• grote, gladde steen ⁱ
¹⁰ slijten •	• een groot hert met brede horens ^j
¹¹ lama •	• dieren tam maken, ze zijn dan niet meer wild ^k
¹² rijtuig •	• als iets massief is, dan is het van binnen en buiten helemaal van dezelfde stof gemaakt ^l
¹³ spaken •	• een rijtuig dat vroeger tussen twee plaatsen heen en weer reed en passagiers vervoerde ^m
¹⁴ vervoer •	• wagen die door paarden wordt getrokken en die passagiers vervoert ⁿ

Lees nu eerst de tekst.

Voordat het wiel was uitgevonden, reden de mensen op dieren. De dieren werden ook gebruikt om vrachten op te dragen. Een vracht noemen we ook wel een last. In heel veel landen worden nog steeds lastdieren gebruikt voor het vervoer van goederen en mensen. Voordat deze dieren echte lastdieren zijn, worden ze eerst getemd. Pas dan kunnen ze een last op hun rug nemen. ①

Lama's worden veel als lastdier gebruikt in Zuid-Amerika. Ze kunnen heel goed op steile bergpaden lopen. Met kamelen kun je door de woestijn reizen. Ze hebben brede, platte poten, zodat ze niet in het zachte zand wegzakken. Een rendier kan heel goed tegen de kou. In Lapland wordt hij daarom als lastdier gebruikt. Hij trekt een slee met een zware vracht erop gemakkelijk door de sneeuw. ②

Paarden, ezels en muilezels kunnen met gemak zware lasten dragen. Ook op heel slechte wegen. Hun hoeven slijten dan wel erg snel. Daarom beschermt men die met hoefijzers. ③

1 Lees: Een ... last. (r. 3)

Deze zin legt **vooral** uit waarom ...

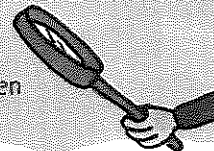
- A dieren werden gebruikt om vrachten op te dragen.
- B in heel veel landen nog steeds lastdieren gebruikt worden voor het vervoer van goederen en mensen.
- C deze dieren eerst getemd worden.
- D een dier met vracht op zijn rug een lastdier wordt genoemd.

Denk om de **vooral** tip

In deze tekst wordt het woord *vrachtdieren* niet genoemd ook al dragen de dieren wel vrachten.

r	Oordeel
e	
r	
b	

2 Lees: *Voordat ... getemd.* (r. 5 en 6)

Waarom moeten die dieren getemd worden?

- A Anders valt de last van hun rug af.
- B Anders loopt het dier de verkeerde richting op.
- C Anders is het moeilijk om de last op hun rug te zetten.
- D Dat wordt in deze tekst niet duidelijk gemaakt.

l	CODETABEL
b	
a	
s	

TIP! Als een van de antwoorden is "Dat wordt in deze tekst niet duidelijk gemaakt", gaat het er niet om of jij het antwoord wel weet. Het gaat erom: staat het wel in de tekst?

3 Lees alinea 2.

Door welke vraag te stellen kom je erachter waar deze alinea **vooral** over gaat?

- A Waarom worden lama's als lastdieren in Zuid-Amerika gebruikt?
- B Wat is het voordeel¹ van de brede, platte poten van kamelen?
- C Waarom zijn lama's, kamelen en rendieren in het bijzonder geschikt om lastdieren te zijn?
- D Waarom is het belangrijk dat rendieren tegen de kou kunnen?

g	CODETABEL
o	
n	
p	

TIP! Denk om de **vooral** tip.

Welke dieren zijn goede lastdieren en waarom is dat zo?

4 *Er is wel een nadeel.*²

Waar kun je deze zin het best plaatsen?

- A achter *Voordat ... dieren.* (r. 1 en 2)
- B achter *Lama's ... Zuid-Amerika.* (r. 9)
- C achter *In ... gebruikt.* (r. 13 en 14)
- D achter *Ook ... wegen.* (r. 18)

m	CODETABEL
a	
z	
k	

TIP! Controleer in onderaan de pagina of je het woord *nadeel* goed begrijpt.

Niemand weet wie het wiel heeft uitgevonden. Het was een geweldige ontdekking. Het vervoer werd daardoor een stuk eenvoudiger. De eerste wielen waren van massief hout. Ze waren heel zwaar. Langzaam maar zeker leerde men de
 25 wielen lichter en sterker te maken. De Romeinen gebruikten houten wagens die door paarden werden getrokken. Zij hadden al wielen met spaken. Daardoor waren die wielen een stuk lichter.

4

¹ voordeel - als iets een voordeel is, dan heb je er iets aan

² nadeel - als iets nadelen heeft, zijn sommige dingen daardoor vervelend

- 30 Lang geleden waren er nog geen treinen. En de wegen die er waren, waren erg slecht. De mensen reisden toen van de ene plaats naar de andere met een postkoets. De postkoets was een niet al te zwaar rijtuig, dat meestal door vier paarden 5 werd getrokken. Om een afstand van honderd kilometer af te leggen had men een hele dag nodig. Een postkoets bracht niet alleen de post weg. Hij vervoerde ook mensen.

- De Romeinen waren de eersten die wegen aanlegden. In heel Europa hebben ze honderden kilometers weg aangelegd. Ze 40 maakten daarbij gebruik van zware keien. Veel oude steden in Europa hebben nog wegen die honderden jaren oud zijn. Die zijn gemaakt van 'kinderhoofdjes'. Dat zijn kleine, bolle stenen. Als het regent of sneeuwt, kunnen deze straten erg glad zijn. 6

UITVINDER VAN HET EERSTE WIEL...

5 Lees alinea 4.

Waar gaat deze alinea **vooral** over?

- A het eerste wiel
- B de uitvinding en de verbetering van het wiel
- C wielen met spaken zijn een stuk lichter
- D de eerste wielen waren erg zwaar

TIP Denk om de **vooral** tip.

Vooral door de eerste twee zinnen (*Niemand ... ontdekking*, r. 21 t/m 22) en de volgende zin (*Langzaam ... maken*, r. 24 en 25) te lezen, kom je op het juiste antwoord.

k	o o d e r r a t e r
e	
v	
a	

6 Lees alinea 4.

Wat hadden de schrijvers ons nog meer moeten vertellen?

- A Waarvan het eerste wiel gemaakt werd.
- B Hoe het wiel sterker is gemaakt.
- C Waarom het wiel zo'n goede uitvinding was.
- D Waarom de wielen van de Romeinen een stuk lichter waren.

m	codeklareret
t	
z	
k	

TIP! Over drie van de antwoorden hebben de schrijvers wel iets verteld.

7 Lees alinea 5.

Het is nogal logisch¹ dat de postkoets ook mensen vervoerde omdat ...

- A de mensen toen geen paarden hadden.
- B de mensen een hele dag nodig hadden om honderd kilometer af te leggen.
- C je niet een hele koets nodig had om alleen post te bezorgen.
- D het rijtuig door vier paarden getrokken werd.

p	codeklareret
o	
b	
i	

TIP! In die tijd was er niet zoveel post als tegenwoordig.

8 Lees alinea 6.

We weten dat de Romeinen veel wegen hebben aangelegd ...

- A omdat ze de eersten waren die wegen aanlegden.
- B omdat de 'kinderhoofdjes' glad kunnen zijn bij regen of sneeuw.
- C omdat er nog veel wegen zijn die honderden jaren oud zijn.
- D Geen van bovenstaande antwoorden is juist.

l	codeklareret
o	
a	
n	

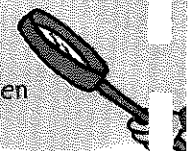
9 Lees alinea 6.

Wat kom je **niet** te weten in deze alinea?

- A Waar de Romeinen de eerste wegen aanlegden.
- B Waarom de stenen waarmee sommige wegen zijn aangelegd 'kinderhoofdjes' heten.
- C Waarom de Romeinen zware keien gebruikten bij de aanleg van de wegen.
- D Waarom de straten met kinderhoofdjes niet handig zijn als het regent of sneeuwt.

v	codeklareret
o	
k	
w	

¹ logisch - als iets logisch is, klopt het; je snapt het vanzelf

Vragen 10 t/m 12 gaan over de hele tekst.

10 Dat is wel jammer.

Waar kun je deze zin het best plaatsen?

- A achter *Pas ... nemen.* (r. 6 en 7)
- B achter *Daarom ... hoefijzers.* (r. 19)
- C achter *Niemand ... uitgevonden.* (r. 21)
- D achter *Langzaam ... maken.* (r. 24 en 25)

v	codecraker
a	
k	
f	

11 In welke zin geven de schrijvers een mening? ¹

- A *Pas ... nemen.* (r. 6 en 7)
- B *Ze ... lopen.* (r. 10)
- C *Daardoor ... lichter.* (r. 27 en 28)
- D In geen van bovenstaande zinnen wordt een mening weergegeven. ²

d	codecraker
s	
p	
e	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past *wel* bij dit verhaal?

- A Het wiel weer uitvinden: *iets bedenken dat al bedacht is.*
- B Van slag zijn: *verward zijn, even niet meer precies weten hoe iets moet.*
- C Dat loopt op wieltjes: *dat gaat zonder moeite.*
- D Een ezel stoot zich in 't gemeen niet tweemaal aan dezelfde steen: *alleen als je nog dommer bent dan een ezel, maak je tweemaal dezelfde fout.*

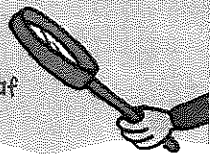
m	codecraker
s	
r	
t	

1 mening - je mening is hoe je over iets denkt, wat je ervan vindt

2 weergegeven - als een mening wordt weergegeven, dan weet je wat die mening is

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

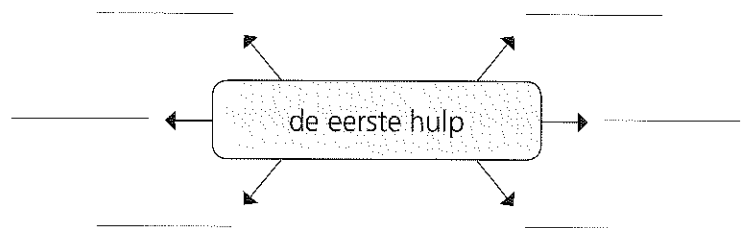
Vink aan.

- ☐ afdeling
- ☐ apparatuur
- ☐ bloeddruk
- ☐ genezen
- ☐ geschaafd
- ☐ hartslag
- ☐ hechten
- ☐ infuus
- ☐ ijzel
- ☐ ledematen
- ☐ situatie
- ☐ slecht aflopen
- ☐ streng
- ☐ verkeerd aflopen
- ☐ verstuikt
- ☐ voorbereid
- ☐ zeer
- ☐ zuurstof

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit je woordenlijst twee woorden die te maken hebben met iets wat er met iemand gebeurd is. En nog twee woorden die aangeven wat er gecontroleerd wordt in de eerste hulp. En bedenk nog twee woorden erbij.

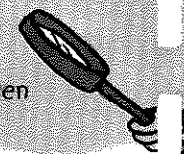
Deze tekst gaat over de afdeling in het ziekenhuis waar je het eerst geholpen wordt. Je kunt er altijd naartoe.

Welke zinnen horen wel bij de eerste hulp?

- ☐ Nee, ga maar naar huis, de dokter is er niet.
- ☐ Oei, je been gebroken, laten we maar meteen naar het ziekenhuis gaan.
- ☐ Griep? De eerste hulp kan ons helpen.
- ☐ Deze week zijn we gesloten. Jammer voor je, hoor.
- ☐ Last van je hart? Kom we moeten onmiddellijk naar het ziekenhuis.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ verstuikt •	• beter worden ^a
² ijzel •	• Als iets verkeerd afloopt, dan gaat het mis. ^b
³ slecht aflopen •	• armen en benen ^c
⁴ hechten •	• Als je ergens op voorbereid bent, dan zorg je dat alles al in orde is om iedereen te kunnen helpen. ^d
⁵ geschaafd •	• pijn ^e
⁶ apparatuur •	• erg koud ^f
⁷ zuurstof •	• toestellen die gebruikt worden om mensen beter te maken ^g
⁸ genezen •	• een holle naald met een slangetje eraan waardoor de patiënt voedsel of medicijn in zijn lichaam krijgt ^h
⁹ streng •	• de druk van je bloed in je aderen ⁱ
¹⁰ ledematen •	• een bepaald gedeelte van het ziekenhuis ^j
¹¹ hartslag •	• Als je vinger geschaafd is, dan is het vel kapot. ^k
¹² voorbereid •	• een gas in de lucht dat we nodig hebben om te leven ^l
¹³ situatie •	• het kloppen van je hart ^m
¹⁴ afdeling •	• Als je enkel verstuikt is, dan is het niet gebroken maar wel beschadigd. ⁿ
¹⁵ infuus •	• met een draad dichtnaaien ^o
¹⁶ zeer •	• dun laagje bevroren regen ^p
¹⁷ bloeddruk •	• In zo'n situatie betekent als zoiets gebeurd is. ^q
¹⁸ verkeerd aflopen •	• Als iets slecht afloopt, gaat het mis. ^r

Lees nu eerst de tekst.

De naam van de afdeling maakt al duidelijk wat ze hier doen. Wie ziek of gewond is en meteen hulp nodig heeft, gaat naar de eerste hulp. Je kunt er dag en nacht terecht. Hier kijken ze wat er aan de hand is en beslissen ze wat er
5 verder moet gebeuren.

1

Op de afdeling eerste hulp hebben ze bijna alle apparatuur die ze in de rest van het ziekenhuis ook hebben, omdat ze overal op voorbereid moeten zijn. Ze kunnen hier foto's
10 van je binnenste maken (röntgenfoto's). Ze houden je hartslag in de gaten met een speciaal apparaat en meten je bloeddruk. Er zijn zuurstofflessen voor patiënten die moeite hebben met ademen en installaties voor infusen.

2

1 Lees: *De ... doen.* (r. 1 en 2)

De naam van de afdeling maakt duidelijk dat ...

- A je als allereerste geholpen wordt.
- B je op die afdeling de hulp krijgt die je meteen nodig hebt.
- C dat de beste afdeling van het ziekenhuis is.
- D de mensen er dag en nacht werken.

TIP! Het antwoord vind je door één zin verder te lezen.

k	codeboek
s	
m	
j	

2 Lees: *Wie ... hulp.* (r. 2 en 3)

Wanneer moet je **niet** naar de eerste hulp gaan?

- A Als je plotseling last van je hart hebt.
- B Als je been 's avonds laat breekt.
- C Als je griep hebt.
- D Als je een auto-ongeluk hebt gehad.

TIP! Denk om de **niet** tip.

Je gaat alleen maar naar het ziekenhuis als er iets ernstigs¹ gebeurd is.

z	codeboek
t	
p	
k	

1 ernstig - als een situatie ernstig is, dan moet er onmiddellijk iets gebeuren

3 Lees: *Je kunt er dag en nacht terecht.* (r. 3)

Welke zin past het best na deze zin?

- A De artsen vinden het niet erg dat ze 's nachts moeten werken.
- B Gelukkig maar, want je weet maar nooit wanneer je met spoed¹ geholpen moet worden.
- C Maar de meeste patiënten komen liever niet 's nachts.
- D We mogen wel dankbaar zijn dat de dokters en verpleegsters zo hard werken.

d	codekruiser
e	
o	
v	

TIP! Alle zinnen passen wel achter die zin. Maar één kun je er het beste plaatsen.
Waarom is de afdeling ook 's nachts open?

4 Lees: *Op de afdeling eerste hulp hebben ze ... zijn.* (r. 7 t/m 9)

Wie wordt er bedoeld met ze?

- A de mensen die je naar de eerste hulp hebben gebracht
- B de patiënten die geholpen moeten worden
- C mensen die verstand hebben van apparaten
- D geen één van deze antwoorden klopt.

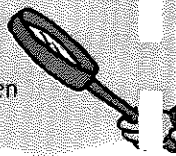
r	codekruiser
a	
a	
r	

15 Ze kunnen hier alle patiënten opvangen, maar het is niet de bedoeling dat die lang blijven. Opgemaakte bedden zijn er niet, want niemand blijft er slapen. Via de eerste hulp ga je óf verder het ziekenhuis in, óf na de behandeling terug naar huis. 3

20 Op de eerste hulp lopen, rijden of hinken op alle uren van de dag patiënten in en uit. Er worden hier wonden schoongemaakt en gehecht. Gebroken ledematen krijgen een harde laag gips, zodat het bot rustig kan genezen. Harten en longen worden beluisterd en er worden foto's genomen. 4

25 Soms is het op de eerste hulp zo druk dat de hele wachtkamer vol zit met mensen met witte gezichten. Dat is soms zo wanneer er ijs ligt, of nog erger: ijzel. Gladheid betekent valpartijen en die kunnen nu eenmaal verkeerd aflopen. In strenge winters is het druk op de eerste hulp. Dan behandelen ze hier de ene botbreuk na de andere. 5

1 spoed - heel snel

5 Lees: *Opgemaakt ... slapen.* (r. 16 en 17)

Wat doen de schrijvers met deze zin?

- A Zij geven een waarschuwing.
- B Zij leggen je uit waarom er niemand blijft slapen.
- C Zij leggen je uit waarom er geen opgemaakte bedden zijn.
- D Zij geven je het volgende advies¹: houd er rekening² mee dat je vanavond weer naar huis gaat.

s	CODEBANK
b	
z	
p	

6 Lees: *Via ... huis.* (r. 17 en 18)

Je gaat na de behandeling terug naar huis omdat ...

- A ze geen opgemaakt bed voor je hebben.
- B ze het op die afdeling zo druk hebben.
- C je niet nog meer hulp nodig hebt.
- D je het eigenlijk vervelend vindt in het ziekenhuis.

TIP! Je mag naar huis als de dokter denkt dat je zonder hulp van het ziekenhuis weer op zal knappen.

a	CODEBANK
r	
i	
o	

7 Lees: *Op ... uit.* (r. 20 en 21)

Hoe komt het dat de patiënten de eerste hulp inrijden?

- A Ze zitten in een rolstoel.
- B De parkeerplaats is te ver weg. Als je ziek bent kun je niet zo ver lopen.
- C Een familielid brengt de patiënt er met de auto naartoe.
- D Als ze dicht bij het ziekenhuis wonen, kunnen ze er wel met de fiets naartoe.

TIP! Het gaat er hier om dat ze bij het ziekenhuis naar binnen gaan.

e	CODEBANK
l	
n	
s	

8 Lees: *Soms ... gezichten.* (r. 26 en 27)

De patiënten hebben witte gezichten omdat ...

- A het buiten ijskoud is.
- B ze geen make-up hebben.
- C ze nou eenmaal van wit houden.
- D ze heel erge pijn hebben.

r	CODEBANK
t	
l	
b	

¹ advies geven - als je iemand advies geeft, zeg je wat hij volgens jou het best kan doen.

² rekening - als je ergens rekening mee houdt ...

Als je hier na een ongeluk met een zeer been binnenkomt, moet de dokter natuurlijk eerst goed naar dat been kijken.

- 35 Dat is lastig als je een lange broek aanhebt. Je broek uittrekken kan soms te veel pijn doen. Er zit dan niets anders op, dan je broekspijp voorzichtig open te knippen. Jammer van je broek, maar je been gaat in zo'n situatie even voor.

6

40

Pijn na een valpartij wil natuurlijk niet altijd zeggen dat er iets gebroken is. De artsen en verpleegkundigen zien ook heel wat verstuite enkels en polsen. En geschaafde vingers die dik en blauw zijn omdat ze tussen een deur

7

- 45 zijn gekomen. Aan de buitenkant is vaak niet te zien of het bot nog heel is. Daar moeten röntgenfoto's voor gemaakt worden.

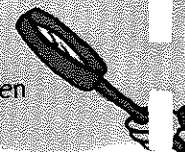
9 Lees: Jammer ... voor. (r. 38 en 39)

Welke zin legt uit wat er met deze zin bedoeld wordt?

- A Je broek is toch al stuk.
- B Je been is nu even belangrijker dan je broek.
- C De situatie waarin je nu verkeert¹, is vrij ernstig.
- D Geen van deze zinnen.

m	COÖRDINATIE
o	
h	
l	

¹ verkeren - als je je in een ernstige situatie hebt verkeerd, dan gaat het niet goed met je

10 Lees alinea 6.

Deze alinea gaat **vooral** over ...

- A de dokter die je heen moet bekijken.
- B je broek die nu even niet zo belangrijk is.
- C de wond in je been.
- D dat de dokter je heen moet bekijken, maar dat niet kan als je een lange broek aanhebt.

k	codefraker
b	codefraker
a	codefraker
n	codefraker

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Kijk naar het plaatje. onder alinea 7.

Welke opmerking past het best bij het plaatje?

- A De dokter is niet zo vriendelijk.
- B De dokter vindt dat de patiënt zich aanstelt. ¹
- C De patiënt vindt de dokter vervelend.
- D De dokter behandelt de patiënt niet goed.

r	codefraker
e	codefraker
t	codefraker
u	codefraker

12 Het is dan een heksentoer (het is een heel lastig karwei).

Deze zin kan het best geplaatst worden na ...

- A Hier ... gebeuren. (r. 4 en 5)
- B Er ... gehecht. (r. 21 en 22)
- C Dat ... hebt. (r. 35)
- D Daar ... worden. (r. 46 en 47)

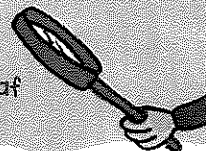
f	codefraker
d	codefraker
n	codefraker
b	codefraker

TIP! Let vooral op het woord *dan*.

1 aanstellen - als je je aanstelt, doe je een beetje overdreven

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

Vink aan.

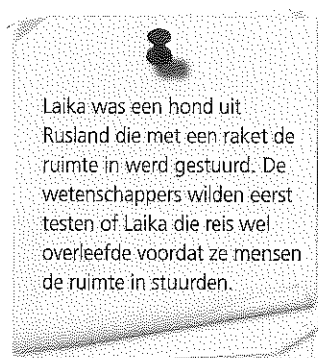
- ☐ ballen
- ☐ beschut
- ☐ bieden
- ☐ horizon
- ☐ mysterie
- ☐ no way
- ☐ oever
- ☐ onmetelijk
- ☐ ontraadselen
- ☐ opleiden
- ☐ oprapen
- ☐ ras
- ☐ scharrelen
- ☐ testvlucht
- ☐ uitdagend

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Laika was een zwerfhond. Kies uit de woordenlijst een woord dat met een zwerfhond te maken heeft. Bedenk daarna drie korte zinnen die met een zwerfhond te maken hebben.

zwerfhond

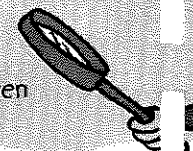

Welke zinnen horen wel bij Laika tussen de sterren?

- ☐ Ik kan nu niet meer wandelen.
- ☐ Ik ben nu wereldberoemd geworden.
- ☐ Gelukkig ben ik niet alleen.
- ☐ Het water op de maan is nog lekkerder dan het water op de aarde.
- ☐ Wat gemeen van die mensen om mij de ruimte in te sturen. Want ze weten nog niet of ik het wel overleef.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

beschut •	• de rand van een rivier, de plek waar het land begint
ontraadselen •	• beslist niet
no way •	• Als iets voor het oprapen ligt, dan is er heel veel van.
ballen •	• Als je iets ontraadselt, zorg je ervoor dat je er alles van weet.
testvlucht •	• Als je iemand uitdaagt, vraag je hem iets te doen waarvan je denkt dat hij het niet durft.
oever •	• Als je je vuist balt, maak je van de hand een vuist.
horizon •	• een vlucht die bedoeld is om erachter te komen of alles in orde is
opleiden •	• op straat zoeken naar eten en een beschutte plek
onmetelijk •	• raadsel
oprapen •	• heel erg groot
bieden •	• Dieren van hetzelfde ras zien er ongeveer hetzelfde uit.
ras •	• lijn in de verte waar de lucht en de aarde elkaar lijken te raken
scharrelen •	• Als je opgeleid wordt, dan leer je hoe je iets moet doen.
mysterie •	• Als je ons iets te bieden hebt, ben je voor ons interessant.
uitdagend •	• Een beschut plekje is een plekje waar weinig wind is.

Lees nu eerst de tekst.

Laika scharrelde lekker over straat. Ze ging stoep op, stoep af, op zoek naar een korstje brood. Als ze wilde slapen zocht ze een beschutte plek op. Misschien in een parkje. Misschien in een verlaten huis. Misschien kroop ze door het open
5 kelderraampje van een bakkerij. Ze dronk water uit een regenplas. Of ze liep even naar de oever van de Moskva toe, de rivier die dwars door Moskou stroomt.

①

1 Lees alinea 1.

Waar gaat deze alinea **vooral** over?

- A Hoe een zwervhond leeft.
- B Laika zocht naar een beschutte plek.
- C Hoe Laika aan haar voedsel kwam.
- D Waar Laika sliep.

TIP Denk aan de **vooral** tip.

a	CONTOUR
s	
l	
j	

2 Lees: *Of ... stroomt.* (r. 6 en 7)

Het woord even kun je **niet** vervangen door ...

- A daarom
- B omdat ze dorst had
- C dorstig
- D misschien

TIP Denk om de **niet** tip.

Bij deze vraag gaat het er niet om dat het antwoord dezelfde betekenis moet hebben als *even*.

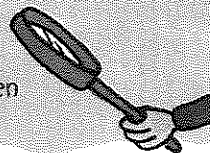
p	CONTOUR
h	
o	
d	

Laika was een zwervhond. Ze was van zichzelf en van niemand
10 anders. Ze was net als de vogels in de stad: vrij. Ze had geen naam en geen halsband om. Niemand liet haar uit, want ze was al uit. Misschien werd ze wel eens geaaid door iemand die haar zag. Een voorbijganger die zei: "Hallo braaf hondje."

②

15 Ze was niet groot. Ze kwam niet hoger dan je knie. Haar kop was bruin, en haar lijf was wit met bruine vlekken. Over haar neus liep een lichte streep. Haar ene oor stond overeind en het andere flapte naar voren.

③

- 20 Er liepen vijftig jaar geleden veel van dat soort hondjes los in Moskou. Je had ze voor het oprapen. En dat is precies wat er met Laika gebeurde.

- De mensheid had in die tijd
25 zo ongeveer alles ontdekt wat er maar te ontdekken viel op aarde. Alle plekjes op aarde waren bezet. Dus in plaats van naar de horizon, begon
30 begonnen de mensen nu omhoog te kijken. Ze zagen de maan. Ze zagen de onmetelijke sterrenhemel.

3 Lees: *Alle ... bezet.* (r. 27 en 28)

Met deze woorden wordt aangegeven ... ¹

- A dat mensen voortaan niet meer op de aarde, maar in de ruimte moeten gaan wonen.
- B dat je de horizon niet meer kunt zien.
- C dat er op aarde niets nieuws meer te ontdekken is.
- D dat er zoveel mensen op aarde wonen, dat het dringend² nodig is om nieuwe plekken te ontdekken.

r	codeletter
t	
p	
m	

TIP! Deze zin heeft vooral te maken met de zin daarvoor: De ... aarde. (r. 24 t/m 27)

4 Lees: *Dus ... kijken.* (r. 28 t/m 31)

Ze deden dat omdat ze ...

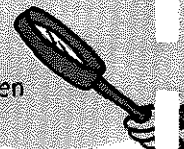
- A genoeg hadden van die eindeloze horizon.
- B naar de maan wilden kijken.
- C zochten naar iets nieuws om te ontdekken.
- D de onmetelijke sterrenhemel nog nooit gezien hadden.

k	codeletter
o	
e	
p	

TIP! Het antwoord op deze vraag vind je door twee regels terug te lezen:
De ... bezet. (r. 24 t/m 28)

¹ aangeven - als je iets aangeeft, laat je het weten

² dringend - als iets dringend nodig is, dan is het heel erg nodig

35 Ze zagen de ruimte, die uitdagend vroeg: "Hé mensheid, waar blijven jullie nou?"

Toen keken de mensen weer naar elkaar. Ze balden hun vuist en richtten die naar de hemel. "Wacht maar af," riepen ze naar
40 boven. "Voor je het weet ben je geen mysterie meer. We komen je ontdekken, we komen je ontraadselen, we komen kijken wat je te bieden hebt." 6

Ze gingen aan de slag en bouwden allerlei raketten. En toen er
45 een raket was die het deed, wilden ze weten of er ook levende wezens in mee konden reizen. Voor zo'n testvlucht gebruikten de mensen natuurlijk niet zichzelf. Niemand wilde op goed
geluk als een vuurpijl de lucht in worden geschoten. Stel je voor, een enkeltje heelal. No way. 7

50 De mensen hadden dieren nodig. Dieren die een beetje op hen leken. Geen vissen dus, of spinnen, maar apen en honden. 8
Katten en konijnen.

5 Lees: Ze ... hemel. (r. 38 en 39)

Dit vertelt ons ...

- A dat de mensen boos waren.
- B dat ze van plan waren de ruimte te ontdekken.
- C dat ze in de gaten¹ hadden dat de ruimte wilde dat de mensen haar kwamen ontdekken.
- D dat de mensen nogal stoer deden.

a	codeertafel
l	
g	
h	

TIP Het antwoord op deze vraag vind je door een stukje verder te lezen:
Wacht ... hebt. (r. 39 t/m 42)

6 Lees: Voor ... zichzelf. (r. 46 en 47)

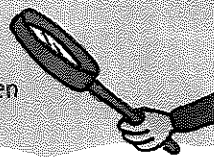
Welke zin vertelt je het best waarom ze dat niet deden?

- A Stel ... heelal. (r. 48 en 49)
- B No way. (r. 49)
- C De ... nodig. (r. 51)
- D Iemand ... in. (r. 56 en 57)

p	codeertafel
s	
d	
m	

TIP De mensen wisten toen nog niet of levende wezens wel veilig op aarde zouden terugkomen. Dat lees je in deze zin: En ... reizen. (r. 44 t/m 46)

1 in de gaten - als je iets in de gaten hebt, dan merk of weet je het

7 Lees alinea 8.

Welk dier konden de mensen niet gebruiken voor hun testvlucht?

- A een kat
- B een bij
- C een geit
- D een zebra

d	codekraker
l	
s	
w	

55 Laika liep weer eens wat te rommelen op straat toen er vlakbij haar een auto stopte. Iemand stapte uit, greep haar bij haar nekvel en trok haar de auto in.

9

De wetenschappers keken de volgende ochtend eens goed naar haar. Ze was gezond en ze leek op een Russisch keeshondje. Dat ras heette Laika. En verder betekent lajatj 'blaffen' in het Russisch, en dat is wat ze in het begin waarschijnlijk veel deed. Laika werd haar naam. Een naam die nog ver zou klinken. Want vanaf die dag werd Laika opgeleid tot ruimte reiziger.

10

8 Lees alinea 9.

Wat zou Laika **niet** gedacht kunnen hebben toen ze in de auto zat?

- A Verrek, wat overkomt me nou?
- B Laat me los. Ik wil niet naar de maan.
- C Ik word een beetje misselijk van dit ritje.
- D Waar ga ik naartoe?

a	codekraker
u	
p	
n	

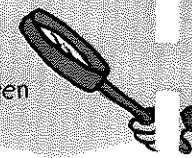
TIP Wist Laika waar ze naartoe ging toen ze de auto in werd getrokken?

9 Lees alinea 10.

Op welke vraag geeft deze alinea **geen** antwoord?

- A Hoe komt Laika aan haar naam?
- B Waarom blafte ze zo vaak?
- C Wat is het Russische woord voor een Russisch keeshondje?
- D Hoe ging het met de gezondheid van Laika?

l	codekraker
k	
b	
r	

Vragen 10 t/m 12 gaan over de hele tekst.

10 Ze had een korte staart.

Na welke zin past die zin het best?

- A Laika ... straat. (r. 1)
- B Ze ... om. (r. 10 en 11)
- C Ze ... knie. (r. 15)
- D Laika ... stopte. (r.55 en 56)

t	codekraakt!
v	
k	
t	

11 Lees alinea 4.

Deze alinea vertelt je al iets over ...

- A alinea 3
- B alinea 7
- C alinea 9
- D alinea 10

r	codekraakt!
f	
e	
r	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

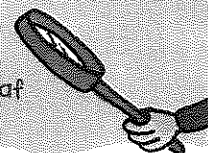
Welke uitdrukking past *niet* bij alinea 7?

- A Ze wilden hun leven niet op het spel zetten: *als je iets op het spel zet, breng je iets in gevaar.*
- B Ze kregen het Spaans benauwd: *als je het Spaans benauwd krijgt, vind je iets heel eng.*
- C Ze waren bang dat het spaak zou lopen: *als iets spaak loopt, gaat het mis.*
- D Daar kraait geen haan naar: *dat vindt niemand erg; dat merkt niemand.*

z	codekraakt!
p	
u	
r	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

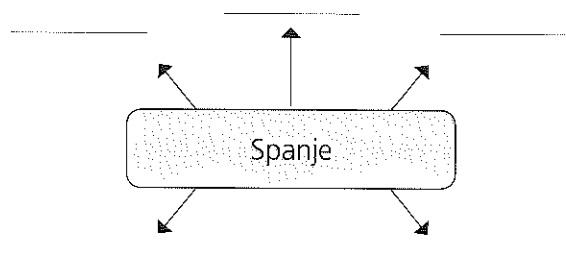
Vink aan.

- ☐ behoorlijk ver
- ☐ binnenland
- ☐ herkenbaar
- ☐ kust
- ☐ omgeven
- ☐ schiereiland
- ☐ zwemtemperatuur

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst drie woorden die met het land Spanje te maken hebben. Bedenk daarna nog twee woorden.

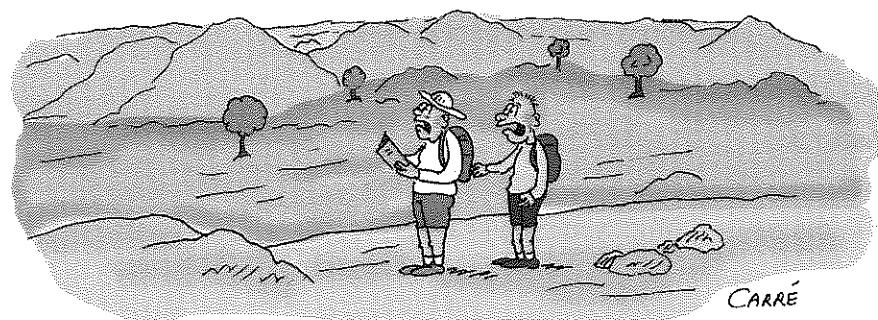
Deze tekst gaat over Spanje. Spanje is bijna een eiland.

Welke zinnen horen wel bij het bijna-eiland Spanje?

- ☐ Waren we maar in Nederland gebleven. Het is hier veel te koud.
- ☐ Wat een geluk dat ik heel goed kan zwemmen!
- ☐ Het barst hier van de toeristen.
- ☐ Mama, wat dom van je. Je hebt mijn zwempak niet ingepakt.
- ☐ Wat vervelend! Zwemmen vind ik leuk. Maar ik kan niet tegen al die golven.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

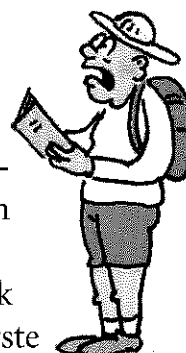
kust •	• het deel van een land dat niet aan de kust ligt
herkenbaar •	• vrij ver
omgeven •	• Als iets goed herkenbaar is, dan kan je het makkelijk herkennen.
behoorlijk ver •	• Als een land bijna helemaal omgeven wordt door zee dan is er aan bijna alle kanten zee
binnenland •	• het land aan de rand van de zee
zwemtemperatuur •	• een stuk land dat bijna helemaal door water is omgeven
schiereiland •	• hoe warm of koud het water is waarin je zwemt

Lees nu eerst de tekst.

Spanje is op de kaart van Europa goed herkenbaar. Het hangt er linksonder, met Portugal, een beetje bij. Het wordt bijna helemaal omgeven door zee. Het is een bijna-
5 eiland, een schiereiland zoals dat heet. Samen met Portugal wordt dat bijna-eiland het Iberisch schiereiland genoemd. Naar een volk (de Iberiërs) dat tussen de negende en de eerste eeuw voor Christus in het oosten van Spanje woonde.

1

10

Er is dus veel zee, heel veel zee. Er zijn ook veel stranden. Aan veel van die stranden is er veel zon. Daardoor is Spanje een van de belangrijkste vakantie landen van Europa. Elk jaar komen er meer dan vijftig miljoen vakantiegangers op
15 bezoek. De meeste gaan naar een van die stranden. Bijna allemaal gaan ze naar de stranden van de Middellandse Zee, aan de oostkust van Spanje. Daar schijnt de zon het vaakst en daar heeft het zeewater de lekkerste zwemtemperatuur.

2

1 Lees: *Spanje ... herkenbaar.* (r. 1 en 2)

Spanje is goed herkenbaar op de kaart van Europa omdat ...

- A het samen met Portugal bijna helemaal door zee omgeven is.
- B het een eiland is.
- C het helemaal door zee omringd wordt.
- D er op de stranden veel zon is.

TIP! Je vindt het antwoord door twee zinnen verder te lezen.

b	codecraker
d	
l	
g	

2 Lees alinea 1.

Door deze alinea te lezen kom je **niet** te weten dat ...

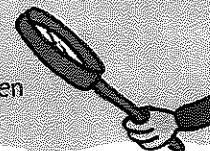
- A Spanje samen met Portugal een schiereiland is.
- B schier bijna betekent.
- C het Iberisch schiereiland genoemd is naar de Iberiërs.
- D Spanje ten oosten van Portugal ligt.

TIP! Denk aan de **niet** tip.

Het woord *oost* komt wel in deze tekst voor.

Maar wordt er in die zin genoemd waar Spanje ligt?

m	codecraker
h	
a	
a	

3 Lees: *Daardoor ... Europa.* (r. 12 en 13)

Met *daardoor* wordt bedoeld ...

- A heel veel zee
- B vijftig miljoen vakantiegangers
- C stranden
- D de vele zonuren aan de stranden

TIP! *Daardoor* verwijst naar de vorige zin.

a	codeklanket
t	
o	
l	

4 Lees: *Bijna ... Spanje.* (r. 15 t/m 17)

De vakantiegangers gaan bijna allemaal naar de stranden aan de oostkust van Spanje omdat ...

- A de Middellandse Zee zo mooi is.
- B er in het westen van Spanje geen zee is.
- C de zon er vaak schijnt en het water lekker warm is.
- D ze genoeg hebben van de Noordzee.

TIP! Het antwoord vind je door één zin verder te lezen.

r	codeklanket
k	
l	
r	

20 Op de kaart van Spanje zie je niet alleen dat er veel zee is, er is ook veel land. Spanje is niet het grootste land van Europa (Frankrijk is bijvoorbeeld groter), maar groot is het wel.

En het lijkt nog groter als je van die stranden weggaat, het binnenland in. Dat komt omdat het land op veel plaatsen

25 heel leeg is. Dat voelt groot aan.

Je kunt er bijvoorbeeld kilometerslang met de auto doorheen rijden en geen mens tegenkomen. Niet op de weg, maar ook niet naast de weg. Soms zie je heel lang geen huis,

30 geen kip, geen koe, geen mens, geen graanveld, geen weide, niks eigenlijk. Nou ja, een paar stenen, wat struiken en een verdwaalde boom. Want met sommige stukken van Spanje wordt helemaal niets gedaan. Dat ligt daar gewoon maar natuur te zijn. Ongerepte natuur heet dat, natuur die niet

35 door de mens is aangeraakt.

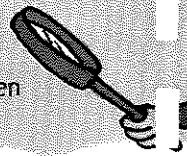
5 Lees alinea 3.

Deze alinea gaat **vooral** over ...

- A dat je op de kaart van Spanje veel zee en veel land ziet.
- B hoe groot Spanje is.
- C dat Spanje, na Frankrijk, het grootste land van Europa is.
- D hoe leeg het binnenland is.

TIP! Denk aan de **vooral** tip. Eén woord komt in deze tekst vijf keer voor.

a	codeklanket
e	
z	
j	

6 Lees: *En ... in.* (r. 23 en 24)

Je merkt vooral hoe groot Spanje is als je het binnenland in gaat omdat ...

- A stranden nogal smal zijn.
- B alle vakantiegangers op het strand liggen.
- C je daar nauwelijks iemand of iets tegenkomt.
- D de meeste mensen in Spanje vakantiegangers zijn.

TIP! Het antwoord vind je door één zin verder te lezen.

u	codeletter
s	
t	
d	

7 Lees: *Nou ... boom.* (r. 31 en 32).

Door welk(e) woord(en) kun je *nou ja* vervangen?

- A maar nooit
- B bovendien ¹
- C naar zo nu en dan wel
- D net andere woorden

p	codeletter
s	
d	
m	

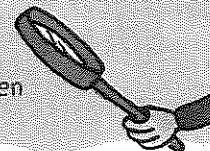
8 Lees: *Nou ... boom.* (r. 31 en 32)

Met een verdwaalde boom wordt bedoeld dat ...

- A je maar af en toe een boom ziet
- B de boom de weg is kwijtgeraakt.
- C Spanjaarden niet zo van bomen houden.
- D Spanjaarden niet zo goed zijn in het verzorgen van bomen.

a	codeletter
f	
w	
g	

¹ bovendien - ook nog

Maar ook wanneer je wel weideland of graanvelden ziet, horen daar geen huizen en mensen bij. De mensen die in Spanje op het land werken, wonen bijna nooit op dat land.

- 40 Ze wonen in dorpen en steden die soms behoorlijk ver van dat land af liggen. Spanjaarden vinden het gezelliger in een dorp of een stad te wonen dan in hun eentje op een boerderij.

5

9 Lees alinea 5.

Door welke vraag te stellen kom je erachter waar alinea 5 **vooral** over gaat?

- A Waarom zie je geen huizen bij het weideland?
- B Hoe ver van het land liggen de dorpen?
- C Wonen de mensen die in Spanje op het land werken in Madrid?
- D Vinden de Spanjaarden het gezellig om op een boerderij te wonen?

n	codeletter
r	
s	
v	

10 Lees: De ... land. (r. 38 en 39)

Met *dat land* wordt bedoeld ...

- A Spanje.
- B het land waar je wat struiken en een verdwaalde boom ziet.
- C de ongerepte natuur.
- D het land waarop gewerkt wordt.

l	codeletter
d	
e	
s	

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Kijk naar het plaatje onder alinea 5.

Het plaatje heeft vooral te maken met ...

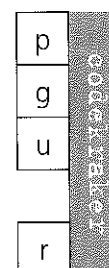
- A alinea 1
- B alinea 2
- C alinea 4
- D alinea 5

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

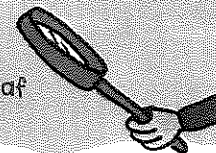
Welke uitdrukking hoort **wel** bij deze tekst?

- A Met je verkeerde been uit bed gestapt zijn: *een slecht humeur hebben.*
- B Belofte maakt schuld: *wat je belooft, moet je ook doen.*
- C Het bijltje erbij neer gooien: *ergens mee stoppen omdat je er geen zin meer in hebt of omdat je denkt dat het toch niets wordt.*
- D Leven als God in Frankrijk: *genieten van het leven.*

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

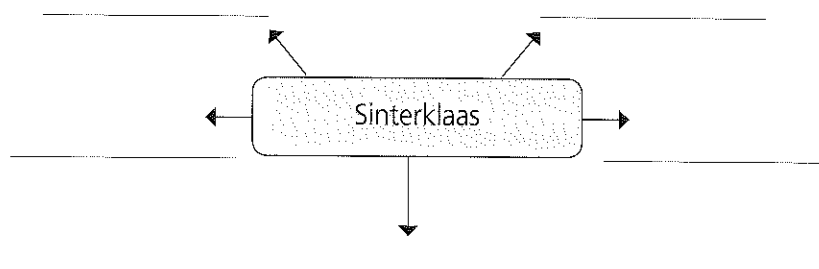
Vink aan.

- ☐ architect
- ☐ bol
- ☐ horen
- ☐ indruk
- ☐ interview
- ☐ kaatsen
- ☐ loopplank
- ☐ mijter
- ☐ ontvangen
- ☐ roef
- ☐ schimmel

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst twee woorden die met Sinterklaas te maken hebben. Bedenk daarna nog drie woorden.

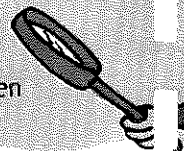

Welke zinnen horen wel bij Sinterklaas?

- ☐ Kijk eens wat er in mijn schoen zit!
- ☐ Wat kan Sinterklaas goed roeien!
- ☐ Nu snap ik waarom Sinterklaas zo dik is. Hij eet elke dag wel duizend pepernoten.
- ☐ Ook al is Sinterklaas heel oud, hij kan nog steeds goed paard rijden.
- ☐ Sinterklaas heeft het in december heel druk, maar gelukkig heeft hij genoeg mensen die hem helpen.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

schimmel •	• de persoon die bedenkt en tekent hoe een gebouw er uit zal zien
indruk •	• rond
interview •	• laat maar eens horen, vertel het maar
loopplank •	• Als je een goede indruk op iemand maakt, dan denkt hij goed over je.
horen •	• een gesprek waarbij iemand vragen stelt die de ander beantwoordt
ontvangen •	• een spelletje met kleine balletjes die je tegen een muur aan gooit dat vroeger vaak gespeeld werd
kaatsen •	• de plank waarover je loopt om van de wal op het schip te komen
bol •	• de hoed die Sinterklaas meestal draagt
roef •	• Als je iemand ontvangt, dan krijg je bezoek
mijter •	• een ruimte in een schip
architect •	• het witte paard van Sinterklaas

Lees nu eerst de tekst.

Het is een donkere novembermiddag. Het waait en het regent, maar ons kan het niet schelen. Wij zijn op weg naar Sinterklaas, die ons op een stoomboot in de haven wel wil ontvangen. Voor een interview dat niemand anders heeft.

1

5

Bij de loopplank staat een Piet. "Dag meneer Piet," zeggen wij beleefd, want we willen een goede indruk maken. "Dag jongens en meisjes," zegt meneer Piet. "Val maar niet van deze loopplank af."

2

10

Door een lage deur gaan we een kleine roef binnen. Daar brandt de kachel. Naast de kachel staat een tafeltje met schoteltjes speculaas, pepernoten, marsepeinen beestjes en brokken chocoladeletter. Naast dat tafeltje staat een stoel.

3

15 In die stoel zit Sinterklaas. Hij heeft geen mijter op. En op zijn witte onderjurk zien we duidelijk een paar vlekjes van gesmolten chocola.

1 Lees: *Het ...schelen.* (r. 1 en 2)

Het kan ons niet schelen omdat wij ...

- A het prettig vinden als het regent.
- B dat weer wel gewend zijn in de herfst.
- C al bij de stoomboot zijn aangekomen.
- D binnenkort Sinterklaas zullen ontmoeten.

TIP Het antwoord vind je door één zin verder te lezen.

g	codeboek
a	
n	
g	

2 Lees: *Val ...af.* (r. 8 en 9)

Wat doet meneer Piet met deze zin?

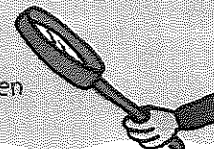
- A Hij geeft advies.¹
- B Hij doet beleefd.
- C Hij geeft een waarschuwing.²
- D Hij laat merken dat hij vindt dat de kinderen nogal druk zijn.

TIP Controleer onderaan de pagina of je de woorden bij de vragen goed begrijpt.

k	codeboek
r	
a	
t	

1 advies geven - als je iemand advies geeft, zeg je wat hij volgens jou het best kan doen

2 waarschuwing - als je iemand een waarschuwing geeft, dan vertel je iemand dat er misschien iets gevaarlijks of vervelends kan gebeuren als je niet goed oplet

3 Lees: *Hij ... op.* (r. 15)

Waarom heeft hij geen mijter op?

- A Omdat het plafond van de roef te laag is.
- B Omdat Sinterklaas alleen zijn mijter opzet als hij naar buiten gaat.
- C Omdat het niet beleefd is om binnen met een hoed op te zitten.
- D Het verhaal vertelt ons dat niet.

e	codeletters
r	
i	
n	

TIP Als een van de antwoorden is: het verhaal vertelt ons dat niet, dan gaat het er niet om dat jij misschien wel het antwoord weet. Maar je moet precies controleren of er in de tekst staat waarom dat zo is.

“Dag jongens en meisjes,” zegt Sinterklaas. “Dag zeer heilige
 20 Sint Nicolaas,” zeggen wij. “Haha,” zegt de Sint. “Laat
 dat zeer heilige maar weg, jongens en meisjes. Neem een
 pepernootje of zoiets. En laat dan maar eens horen wat jullie
 te vragen hebben.”

25 “Is uw werk moeilijker dan vroeger, Sint Nicolaas?” “Nee,
 ik ben al heel lang oud, dus dat maakt niets uit. Vroeger
 hadden alle huizen puntdaken. Vooral als het regende
 of sneeuwde had mijn schimmel daar grote moeite mee.
 Nu zijn er veel huizen met platte daken. Die moderne
 30 flatgebouwen zijn misschien niet zo mooi, maar voor ons
 zijn ze wel makkelijk. Alleen zie ik de laatste jaren huizen
 met bolle daken. Die zijn werkelijk onmogelijk. Daar kan
 mijn paard niet op lopen en er zijn al verschillende Pieten
 afgegleden. Ik zou tegen de architecten willen zeggen: hou
 35 op met die malle bolle daken!”

4 Lees: *Haha ... meisjes.* (r. 20 en 21)

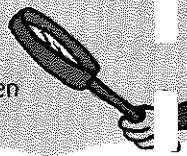
Uit deze zin kunnen we **vooral** opmaken dat de Sint ...

- A blij is dat hij bijna jarig is.
- B allerlei lekkere dingen voor ons heeft klaargezet.
- C onze begroeting nogal overdreven vindt. ¹
- D het leuk vindt dat wij bij hem op bezoek zijn.

e	codeletters
l	
z	
o	

TIP Je vindt het antwoord door één zin terug te lezen.

¹ overdreven - te veel: als je overdreven beleefd bent, ben je te beleefd

5 Lees alinea 5.

Deze alinea gaat **vooral** over ...

- A het moeilijke werk van de Sint.
- B de daken waarop de Sint met zijn Pieten en zijn schimmel moeten lopen.
- C de architecten die lastige daken ontwerpen.
- D de lastige bolle daken.

e	codekaartje
e	
n	
d	

TIP! Denk aan de **vooral** tip. In deze tekst komt één woord vier keer voor.
Wat maakt het werk van Sinterklaas meestal wel moeilijk, maar soms ook niet?

6 Lees: *Ik ... daken.* (r. 34 en 35)

Uit deze zin blijkt **niet** dat de Sint ...

- A de bolle daken lastig vindt.
- B woedend is op de architecten.
- C vindt dat de architecten tegenwoordig vervelende daken ontwerpen.
- D met de architecten zou willen praten over de daken die ze ontwerpen.

e	codekaartje
n	
z	
o	

TIP! Denk aan de **niet** tip. Vertelt de zin hoe Sinterklaas zich voelt?

“Van welk speelgoed houdt u zelf het meest?” “Ja, nu willen jullie natuurlijk dat ik eerlijk antwoord geef. En jullie denken natuurlijk: Sint Nicolaas zal wel gek zijn op
40 Halma, of op een mooie legpuzzel, of misschien kaatst hij wel met drie kaatsenballen uit een net! Dat denken jullie natuurlijk!” “Ja, Sinterklaas. Of PimPamPet. Of Stap Op. Of misschien houdt u het meest van een mooi boek! Van De
45 Madelief!” “Dat zijn prachtboeken, inderdaad. Maar waar ik nu helemaal dol op ben, ik durf het bijna niet te zeggen. Nee, ik zeg het niet.” “Alstublieft Sinterklaas, toe!” “Vooruit dan maar. Elke avond speel ik eerst een uurtje met mijn barbiepop. En daarna doe ik een computerspelletje.”

6

7 Lees: *Van ... Madelief.* (r. 37 t/m 45)

Al het speelgoed dat hier genoemd wordt, is nogal ouderwets¹. De Sint denkt dat de kinderen denken dat hij juist van dat speelgoed houdt omdat ...

- A hij erg oud is.
- B de kinderen dat speelgoed ook leuk vinden.
- C de Sint geen zin heeft om met ander speelgoed te spelen.
- D de Sint niets van de computer snapt.

b	codekaartje
o	
e	
k	

1 ouderwets - als iets ouderwets is, dan is het van vroeger en wordt het nu eigenlijk niet meer gebruikt

8 Lees: *Maar ... niet.* (r. 45 t/m 47)

Uit die zin blijkt dat de Sint ...

- A eigenwijs is. ¹
- B zich schaamt.
- C kaatsenballen vervelend vindt.
- D nooit meer boeken leest.

TIP! Let vooral op het woord *durf*.

d	codekraker
o	
n	
s	

Vragen 9 t/m 12 gaan over de hele tekst.

9 Lees: *Voor ... heeft.* (r. 4)

Uit welke zinnen blijkt het vooral dat het hier om een interview gaat?

- 1 *Dag ... maken.* (r. 6 en 7)
- 2 *Is ... Nicolaas?* (r. 25)
- 3 *Van ... meest?* (r. 37)
- 4 *Ja ... geef.* (r. 37 en 38)

- A zin 1 en 4
- B zin 2 en 3
- C zin 3 en 4
- D zin 1 en 2

b	codekraker
r	
i	
l	

TIP! Controleer in *nadenken vooraf* of je weet wat er tijdens een interview gebeurt.

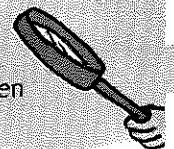
10 *Wij zijn benieuwd² naar wat hij ons te vertellen heeft.*

Deze zin kun je het best plaatsen achter ...

- A *Voor ... heeft.* (r. 4)
- B *En ... hebben.* (r. 22 en 23)
- C *Ja ... geef.* (r. 37 en 38)
- D *Elke ... computerspelletje.* (r. 48 en 49)

d	codekraker
i	
r	
k	

¹ eigenwijs - je bent eigenwijs als je precies doet wat je zelf wil en niet naar aan ander luistert
² benieuwd - als je ergens benieuwd naar bent, wil je daarover iets te weten komen

11 De kinderen hebben het interview goed voorbereid. ¹

Waaruit blijkt dat vooral?

- A Wij ... ontvangen. (r. 2 t/m 4)
- B Dag ... wij. (r. 19 en 20)
- C Van ... meest? (r. 37)
- D Ja ... Madelief. (r. 42 t/m 45)

i	codeklavier
d	
e	
e	

TIP! De kinderen kennen de namen van veel speelgoed van vroeger.

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past **het best** bij dit verhaal?

- A Brutalen hebben de halve wereld: *wie brutaal is, krijgt vaak zijn zin.*
- B Wie kaatst moet de bal verwachten: *wie een ander plaagt of beledigt, kan zelf ook geplaagd of beledigd worden.*
- C Met je tijd meegaan: *je aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen.*
- D Het zal mijn tijd wel duren: *ik maak me er niet druk over.*

t	codeklavier
a	
n	
k	

¹ voorbereid - hier: van te voren goed nagedacht hebben over de vragen die ze gaan stellen aan Sinterklaas

Ik heb de code gemaakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

12 teksten x 12 vragen...

Vier antwoorden per vraag zijn gegeven, één is er goed. Welk?

De vragen met tip zijn misschien makkelijk, maar zonder tip worden ze al gauw lastiger...

Oefen tekstbegrip zoals cito het toetst en ontwikkel woordenschat, met 12 boeiende teksten.

Verzamel bij elke tekst letters door bij elk van de 12 vragen het goede antwoord te kiezen en vind zo de codekraker!

Deze speciale boeken met leesteksten zijn voor oefening van tekstbegrip / begrijpend lezen en bevatten vragen zoals cito ze stelt, maar dan bij een boeiende ABCDE tekst en met, voorafgaande aan elke tekst, woordenschatoefening! Bovendien is de helft van de opgaven voorzien van didactische tips voor leerlingen en is er bij ieder oefenboek een antwoordenboek beschikbaar om zelf na te kijken.

Elk boek bevat 12 leesteksten van gelijk niveau. Het A, B, C en D oefenboek leggen het accent op het oefenen van tekstbegrip en bieden ook de mogelijkheid om vooraf aan iedere tekst dieper na te denken over het onderwerp. Geef elke leerling een tekst op eigen niveau!

In boek A worden teksten aangeboden met een gemiddeld AVI niveau M6 en Clib-score M6/E6.

In boek B worden teksten aangeboden met een gemiddeld AVI niveau E6 en Clib-score E6.

In boek C worden teksten aangeboden met een gemiddeld AVI niveau E6/M7 en Clib-score M7-E7.

In boek D worden teksten aangeboden met een gemiddeld AVI niveau E7/PLUS en Clib-score M8.

Doelen van ABCDE citotraining zijn:

- ✓ leerlingen laten oefenen met de manier waarop cito de vragen rondom tekstbegrip / begrijpend lezen stelt
- ✓ leerlingen laten ervaren dat het beantwoorden van vragen zoals cito ze stelt te oefenen is
- ✓ leerlingen de gelegenheid geven hun voorkennis te activeren en hun woordenschat te verrijken
- ✓ leerlingen leren om voor hen lastige vragen aan te pakken en oplossingsstrategieën te ontwikkelen

De cito-toetsen begrijpend lezen worden op veel basisscholen in Nederland afgenomen. Om leerlingen goed voor te bereiden op de toets tekstbegrip/begrijpend lezen, kunnen deze oefenboeken uitstekend ingezet worden.

ABCDE... citotraining tekstbegrip A voor groep (5)/6-8 – leerjaar (3)/4-6

ABCDE... citotraining tekstbegrip B voor groep 6-8 – leerjaar 4-6

ABCDE... citotraining tekstbegrip C voor groep 7-8 – leerjaar 5-6

ABCDE... citotraining tekstbegrip D voor groep 8 – leerjaar 6

De niveaus A t/m D zijn niet overeenkomstig met de niveaus van Cito.

De uitgave **ABCDE... ik begrijp het!** van Schoolsupport heeft tekstniveaus die oplopend ingedeeld zijn van AA t/m E.

ABCDE... citotraining A zelfstandig oefenen van **tekstbegrip**

Artikelcode BGL819

9 789086 642670